

Vald ja lasteaiaopere rõõmustab: Sõmerpalu uus lasteaiahoone on valmis

Võru vallas valmis uus Sõmerpalu Lasteaed Lepatriinu lasteaiahoone, mille ukseid pidulikult 28. mail kõigile huvilistele avati.

Ürituse avasõnad lausus Võru Vallavolikogu esimees Georg Ruuda, kes eelkõige tänas lasteaia õpetajaid ja õpetaja abiseid, sest kuigi uus lasteaiahoone on ilus, siis tänuväärne sisu aitavad selles luua just toredad töötajad, innustades lapsi liikuma, suhtlema, lugema, kirjutama ja muusikaga tegelema.

“Sõmerpalu vald unistas juba enne haldusreformi uue lasteaia ehitamisest, ent kuna puudusid riiklikud toetusmeetmed, siis tuli tööd jätkata olemasolevas hoones. 2018. aastast alustas ühinenud uus Võru vald toimetamisi, kus tagasihoidlikult oli üheks eesmärgiks Sõmerpalu lasteaia juurdeehituse rajamine, parema tiiva rekonstrueerimine, mänguväljakute ja parkla ehitus. 2020. aasta detsembrikuu volikogu istungil tuli vallavalitsus volikogu ette ettepanekuga hankida eelprojekt ja seda täiesti uue lasteaia ehitamiseks. Teada oli vaid see, et millalgi võib avaneda toetusprogramm ja selleks tuleb valmis olla,” alustas uus lasteaiahoone ehitusprotsessi kirjeldamist vallavanem Kalmer Puusepp.

2021. aasta jaanuaris sõlmiti Infirigate Eesti AS-ga leping eskiiside ja eelprojekti koostamiseks. Sama aasta oktoobris sõlmiti leping Projektbüroo OÜ-ga põhiprojekti koostamiseks ning projekt valmis 2022. aasta kevadel. Soodsaima

pakkujat KRC Ehitus OÜ-ga sõlmiti peatöövõtuleping 2023. aasta märtsi lõpus. Vana lasteaiahoone lammutati sama aasta aprillikuus ja uue maja valmimise tähtajaks sai 1. aprill 2024. Hoone arhitekt on Viljar Orub ning sisearhitekt Jane Teresk. Maastikukujunduse eest vastutas maastikuarhitekt Tiina Tuulik. Uue maja ehitustööde omanikujärelevalvet teostas Margus Türkson OÜ-st Kojak.

Uue hoone planeeritud kogumaksumuseks oli 4,3 miljonit eurot. Energiatõhususe meetmetest saadi 1,159 miljonit eurot, riigi poolt vallale eraldatud Nursipalu harjutusvälja negatiivse mõju leevendamiseks eraldatud summadest rahastati ehitust 2,647 miljoni euroga ning puudujääva osa lisas Võru vald.

KRC Ehitus OÜ-l sujusid tööd plaanipäraselt ja valla koostöö ehitajaga oli hea. Avamisüritusel tänas ettevõtte ehitusjuht ja juhatuse liige Taavi Sinijärv kõiki, kellega antud projekti raames on koostööd tehtud. “Sarikapeol oli skeptilisi inimesi, kes küsisid, kas hoone valmib ikkagi esimeseks aprilliks ja ega see nali ei ole. Väga tänan oma suurepärasest meeskonda, kes loovutas maja tellijale isegi natuke enne 2024. aasta esimest aprilli,” kiitis KRC Ehitus OÜ esindaja Taavi Sinijärv.

“Mul on rõõm seista täna siin uues majas koos teiega ja tunda suurt uhkust. See maja on paljude inimeste ühise töö tulemus,” sõnas Sõmerpalu lasteaia direktor Hille Kesa. “See lasteaed on ühe suure

Lenhard Ermel, Kalmer Puusepp, Miron Pihooja, Siim Kroodo, Georg Ruuda, Erel Kulberg ja Hille Kesa linti lõikamas. Foto: Aigar Nagel

unistuse täitumine. Nii lastele, töötajatele kui ka kogukonnale,” rõõmustas direktor.

Uue lasteaiahoone avamise puhul olid lasteaiaopere õnnitlema tulnud ka Võru linna ja Antsla valla esindajad, endine Võru vallavolikogu esimees, Tallinna Ülikooli Haridusteaduste instituudi esindaja, Võru Instituudi esindaja, AS Toftan esindaja, Võru valla lasteaegade juhid, Osula Põhikooli esindajad, laululapsed ja bänd, Võru valla koolide juhid, lasteaia hoolekogu esindaja ja ümberkaudsed

Uues lasteaiahoones on igal rühmal eraldi sissepääsuga mängutuba ja magamistuba. Mängutoas on ka kööginurk, mille üks tasapinna osa on laste jaoks madalamaks tehtud. Foto: Diana Ruitlane-Rüütli

Sõmerpalu lasteaia Lepatriinud startisid avapäevase ürituse alguses Sulbi sadamast, et uues majas end sisse seada. Foto: Diana Ruitlane-Rüütli

külaseltsid.

Pidulikult avapäevase ürituse kohal olnud lasteaia maskott Lepatriinu Aili arutles: “Ma mõtlesin kõnesid kuulades, et unistada on tore. Kuulsin aga ka seda, kui palju on vaja vaeva näha selle jaoks, et üks unistus teoks saaks. On vaja palju sõpru, mõtteid, ideid ja raha, et nii ilus maja valmiks.”

Uue lasteaiahoone valmimise loo olid regilauluks sidunud Anneli Laursoo-Dunaiski ja Helena Helekivi ning vahvate lepatriinude eestvedamisel said laulu kaudu maja valmimisest osa kõik külalised. Seejärel lõikasid Võru Vallavolikogu esimees Georg Ruuda, vallavanem

Kalmer Puusepp, endine Sõmerpalu vallavanem Lenhard Ermel, Sõmerpalu lasteaia direktor Hille Kesa, lasteaia hoolekogu esimees Erel Kulberg, KRC Ehitus OÜ tegevjuht ja juhatuse liige Siim Kroodo ja lasteaialaps Miron Pihooja läbi lindi ning kõik huvilised said minna majaga tutvuma.

“Olgu see maja mälestuste loojaks paljudele lastele, kes siit tuule tiibadesse saavad,” lõpetas oma kõne avapäevase ürituse vallavanem Kalmer Puusepp.

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist
5309 9116

Võru vallavolikogu maikuu istungilt

Võru Vallavolikogu 15. mai istung toimus Võru vallamajas.

Volikogu otsustas:

- võõrandada enampakkumise korras Lapi külas Porri maaüksus alghinnaga 5149 eurot ja Kirumpää külas Kirumpää tee 4-6 korteriomand alghinnaga 10 000 eurot;
- seada eelläbirääkimistega pakkumise korras Vagula külas valla omandis olevale kinnistule Lauda hoonestusõigus;
- muuta Osühing VAKS põhikirja;
- mitte nõustuda OÜ VENTURO Halla liivakarjääri keskkonnaloa taotlusega, kuniks pole välja selgitatud maavara kaevandamise mõju ümbruskonna elanike joogivee kättesaadavusele ja kvaliteedile;
- moodustada Euroopa Parlamendi valimistel hääletamise korraldamiseks Võru vallas kuus jaoskonnakomisjoni ja nimetada komisjonide liikmed.

Volikogu istungil:

- andis Euroopa kultuuripealinna Tartu 2024 tegevusest ülevaate Tartu 2024 Lõuna-Eesti koordinaator Annela Laaneots;
- anti ülevaade Võru valla arengukava täitmisest 2023. aastal;
- anti ülevaade Võru valla 2024. aasta eelarve täitmisest esimeses kvartalis.

Lisainfo:
Kaja Kiilo
vallasekretär
5787 5848

Võru vald tervitas 2023. aasta teises pooles sündinuid

Maikuu eelviimasel päeval õnnitleti Võru valla lusikapeol 2023. aasta teises pooles sündinud pisikesi ja nende vanemaid.

Selles ajavahemikus said maailmaga esmatutvust teha 20 tüdrukut ja 29 poissi.

“Uus perekonnaliige, uus ilmakodanik, lapsevanemaks ja

vanavanemaks saamine on minu arvates suurim õnn maailmas,” sõnas vallavanem Kalmer Puusepp lusikapeol ning soovis lapsevanematele rohkelt ühiseid hetki lastega.

Võru valla lusikapeol sai iga laps omanimelise Minni või Miki hiire, raamatu “Pisike puu” ja loomulikult

valla sümboolikaga lusika.

Muusikalise etteaste tegid Freya Ait ja Kirsika Kuusik.

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist

2023. aasta teises pooles sündinud ilmakodanikud ja nende vanemad vallavanema Kalmer Puusepa ja abivallavanema Piret Otsataluga. Foto: Birgit Pettai

Võru vallavalitsuse maikuu istungitelt

Võru vallavalitsusel toimus maikuu kolm istungit.

14. mail toimunud Võru vallavalitsuse istungil:

- otsustati anda projekteerimistingimused Kääpa külas Laululava tee, Lompka külas Hiilelaiu katastriüksusele elamute ehitusprojektide koostamiseks;
- otsustati anda ehitusluba Külaoru külas Pikamäe maaüksusele puurkaevu rajamiseks;
- otsustati anda kasutusload Väimela alevikus Pargi ja Lapi tänavatele rajatud veotorustiku ja roveekanalisatsioonitorustiku kasutusele võtmiseks;
- määrati Meegomäe külas maareformi käigus Edeloosiku katastriüksusele sihtotstarbed;
- kinnitati vallale kuuluva Orava külas Puidutöökoja kinnistu enampakkumise parimaks pakkumiseks 5150 eurot ja otsustati kinnistu võõrandada;
- otsustati seada Völsi külas Männi tee katastriüksusele sundvaldus AS-i Võru Vesi kasuks;
- otsustati seada Meeliku külas Väike-Tuki, Tuki, Kordani, Möksi külas Meeksi-Pruuli, Sika külas Mägismaa, Kolepi külas Mägismaa, Väike-Kaunissaare katastriüksustel asuva eratee avalikuks kasutamiseks tähtjatu sundvaldus Võru valla kasuks;
- tühistati ajutine liikluspiirang Võru valla teedel;
- määrati kaasava eelarve 2024. aasta ettepanekute esitamise tähtaeg;
- kiideti heaks hajaasustuse programmi 2023. aasta toetuse kasutamise aruanne;
- valvelasteaiana töötab Võru vallas perioodil 1.–31. juuli 2024 Puiga Lasteaed Siilike;

- muudeti haruraamatukogu lahtiolekuaegu. Kääpa haruraamatukogu on perioodil 02.05.–10.06.2024 avatud esmaspäevast reedeni kella 8–14;
- arutati pakendikonteinerite tühjendamist ja paigaldamist, kokkulepete sõlmimist võlgnevuse tasumiseks maksograafiku alusel ja vallavara arvele võtmist.

22. mail toimunud Võru vallavalitsuse istungil:

- tunnistati riigihanke „Võru valla kruusateede säilitusremont” pakkumused vastavaks ja kvalifitseeriti edukate pakkujatena Verston OÜ, AS TREV-2 Grupp. Edukate pakkujatega sõlmitakse hankelepingud katete korduspindamiseks summas 7 622,44 eurot, katte remondiks summas 38 893,97 eurot. Lükati tagasi pakkumused kruusateede pindamiseks ja remondiks ning otsustati algatada uus hange tööde teostaja leidmiseks;
- otsustati laste asendushooldusteenusele suunamine.

28. mail toimunud Võru vallavalitsuse istungil:

- kiideti heaks Võru valla 2023. aasta konsolideeritud majandusaasta aruanne;
- otsustati anda ehitusload Kose alevikus Jõhvika, Möksi külas Suuremäe maaüksustele elamute, Kirumpää külas Ristmiku maaüksusele garaaži püstitamiseks, Osula külas Osula kool maaüksusele puhkeala, Umbaare külas Sepa, Keema külas Saeveski, Puusepa külas Luka puurkaev, Kirumpää külas Ristmiku, Lasva külas Vaido,

Möksi külas Suuremäe maaüksustele puurkaevude rajamiseks, Meegomäe külas Kadaniidu tn 2a, Kaldaniidu tänav ja Võru metskond 96 maaüksustele vee- ja kanalisatsioonitorustiku, Juba külas Jubaga, Jubana, Jumpla, Möisa, Mäe, Männi, Oja, Oru, Tsiatsungõlmaa, Võru metskond 127 maaüksustele veotorustikud etapp IV ja kanalisatsioonitorustikud etapp IV rajamiseks, lõigus Juba küla tee kuni Tsiatsungõlmaa maaüksus;

- otsustati anda kasutusluba Hännike külas Tammesilla maaüksusele püstitatud garaaž-abihoonele;
- võeti peremehetu ehitisena arvele Parksepa alevikus Kanariku tn 2a katastriüksusel asuv 22 boksiga garaaž ja Tehnika tn 1a katastriüksusel asuv 12 boksiga garaaž;
- nõustuti Mustja külas Soone, Mõrgi külas Metsatüki, Tellise, Pille külas Metsa, Palometsa külas Üla-Pangu, Sika külas Järvemäe, Voki-Tamme külas Viido, Kääpa külas Kaarna, Laululava tee 20, Voki külas Ala-Kolotsi, Verijärve külas Rõõmumäe, Väiso külas Sõtsesaare katastriüksuste jagamisega ning määrati moodustatavatele katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- nõustuti Kerepäälse külas Palomäe, 25209 Kaagu-Kerepäälse tee ja Oja katastriüksuse katastriüksuste, Väiso külas Ragmari ja Hiire katastriüksuste ning Hinsu külas Palukutsa ja Sille katastriüksuste piiride muutmise ja määrati moodustatavatele katastriüksustele nimed ja maa sihtotstarbed;
- otsustati seada Juba külas Juba küla tee L1, Üraoja-Völsi tee L2 ja

Üraoja-Völsi tee L1, Kolepi külas Nõlvaku tee katastriüksusele isiklik kasutusõigus Elektrilevi OÜ kasuks;

- otsustati seada Meegomäe külas Võru metskond 96 katastriüksusele teelõigu avalikuks kasutamiseks tähtjatu isiklik kasutusõigus Võru valla kasuks;
- otsustati korraldada enampakkumise korras portaalis Osta.ee Lapi külas Porri kinnistu alghinnaga 5149 eurot ja Kirumpää külas Kirumpää tee 4-6 korteri alghinnaga 10 000 eurot võõrandamine;
- kinnitati Vöidu tn 29 ja Tammesalu korteriühistute 2023. aastaaruanded ja kiideti heaks Kanariku tn 7 korteriühistu 2023. aastaaruanne ning kehtestati nende korteriühistute 2024. a majanduskava;
- moodustati Vagula külas Lauda kinnistu hoonestusõiguse seadmise eelläbirääkimiste pidamiseks komisjon;
- vähendati Osühing VAKS osakapitali 157 100 euro võrra;
- kiideti heaks korraldatud jäätmeveo hinnakiri ja jäätmevaldajatele edastatav kaaskiri ning tingimuslikult kliendilepingu projekt;
- tunnistati riigihanke „Vedaja leidmine Osula, Vastseliina, Parksepa ja Puiga õpilasliinidele” pakkumused vastavaks ja kvalifitseeriti eduka pakkujana OÜ Merling Reisid. Parksepa ja Puiga õpilasliini teenindamiseks hinnaga 1,30 eurot, Vastseliina õpilasliini teenindamiseks hinnaga 1,60 eurot ja Osula õpilasliini teenindamiseks 1,95 eurot kilomeetri kohta (ilma käibemaksuta);
- otsustati garanteerida omafinantseering kuni 15 000 eurot

kasutusest välja langenud Kurenurme külas kortermaja ja Lepassaare külas asuva kauplusehoone lammutamise toetuse taotlemisel;

- kiideti heaks hajaasustuse programmi 2022 ja 2023. a toetuse kasutamise aruanded;
- otsustati pikendada sotsiaaleluruumide üürilepinguid;
- eraldati reservfondist raha Viitka külakeskuse varuväljapääsu ehituse kallinemise katteks;
- tunnistati lootusetuks nõue summas 107,10 eurot;
- otsustati korraldada hange audiitorteenuse ostmiseks 2024 ja 2025 majandusaastate aruannete auditeerimiseks;
- otsustati lubada vallavanem puhkusele ajavahemikul 3.–14. juunini 2024;
- arutati Koloreino külas Parkla kinnistu kasutamiseks andmist ja Pappjärve aiandusühistu pöördumist.

Koostas:
Helle Kauts
kantseleispetsialist

Lisainfo:
Kaja Kiilo
vallasekretär
5787 584

Laiendatud Nursipalu harjutusvälja piir kanti Võru valla üldplaneeringusse

Võru vallavalitsus annab teada, et Võru valla üldplaneeringusse on kantud laiendatud Kaitseväge Nursipalu harjutusvälja piir ning selle piiranguvööndi ulatus. Täiendatud Võru valla üldplaneeringuga saab tutvuda Võru valla veebilehel voruvald.ee/uldplaneering

Nursipalu harjutusväli laiendati Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 korraldusega nr 266 planeerimisest kohaldamata. Relvaseaduse sätetab, et koostamisel olevates üldplaneeringutes tuleb nimetatud korraldusega arvestada. Seega tuleb Nursipalu harjutusvälja laienduse ala koostamisel oleval Võru valla üldplaneeringus kajastada.

Võru vallavalitsus lisas üldplaneeringu põhijoonisele laiendatud Nursipalu harjutusvälja ja selle piiranguvööndi ulatuse ning täiendas üldplaneeringu seletuskirja riigikaitsealises maa-alasid käsitlevat peatükki. Mh on üldplaneeringus selgitatud, et Kaitseministeeriumiga tuleb kooskõlastada Nursipalu piiranguvööndisse jäävad planeeringud ja projekteerimistingimused või nende andmise kohustuse puudumisel ehitusloa esinõud või ehitusteated. Nursipalu

harjutusvälja piiranguvööndisse ei ole soovitatav püstitada müratundlikke ehitisi ega kavandada müratundlikku maakasutust.

Nursipalu harjutusvälja laiendamine ja selle ruumiline ulatus on otsustatud Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 korraldusega nr 266, seda ei kavandata Võru valla üldplaneeringuga. Seetõttu sätestab relvaseaduse § 85 lõige 3², et üldplaneeringut ei saa vaidlustada ulatuses, milles see puudutab Vabariigi Valitsuse korraldusest tulenevate nõuete arvestamist planeeringus.

Võru vallavalitsus on seisukohal, et Nursipalu harjutusvälja ulatuse laiendus ei muuda ega mõjuta seni koostatud üldplaneeringu lahendust. Laienduse ala kattub valdavalt maalise asustuse alaga. Üldplaneeringu seletuskirja kohaselt võimaldab see erinevate juhtotstarvete kooskasutust, st et uue maakasutuse kavandamisel tuleb selle iseloomust lähtuvalt järgida vastava juhtotstarbe täiendavaid tingimusi. Maalise asustuse alale muu juhtotstarbe kohast ehitist või maakasutust kavandades ei loeta seda üldplaneeringu põhilahendust muutvaks

juhtumiks. Nursipalu harjutusvälja laienduse ala kattub osaliselt üldplaneeringuga kavandatud rohevõrgustikuga, mille läbilõikamist või täisehitamist harjutusvälja laiendamisega ei ole ette näha. Seega pole vajadust Võru valla üldplaneeringu koostamise raames täiendavalt uurida rohevõrgustiku sidusust ja toimimist ega uusi ühendusi planeerida. Nursipalu harjutusvälja laienduse ala kattub olemasolevate maardlate, kaevandavate ja looduskaitseliste väärtustega aladega. Need on olemasolevad maakasutused ja kitsendused, millega on Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 korralduse nr 266 mõjude hindamisel arvestatud.

Juhul kui laiendatud Nursipalu harjutusvälja ja selle piiranguvööndi ulatuse kajastamine toob kaasa vajaduse täpsustada või muuta üldplaneeringus seni määratud maakasutuse juhtotstarvet, siis andke sellest Võru vallavalitsusele kirjalikult teada hiljemalt 03.07.2024 vald@voruvald.ee või Võrumõisa tee 4a, Võru linn.

Triinu Jürisaar
planeeringuspetsialist
5696 5750

Lõpetati Staadioni tn 3 katastriüksuse detailplaneeringu koostamine

Võru Vallavalitsuse 30.04.2024 korraldusega nr 224 lõpetati Võru vallas Väimela alevikus Staadioni tn 3 katastriüksuse detailplaneeringu koostamine.

Planeering algatati Võru Vallavalitsuse 06.10.2020 korraldusega nr 680 ning planeeringuala piire muudeti 19.10.2021 korraldusega nr 712. Detailplaneeringu koostamise eesmärk oli ala kruntideks jagamine, juurdepääsu tee ja tehnoorkude asukohta ning 16 väikeelamu krundi ehitusõiguse määramine. Planeeringuala hõlmas Väimela alevikus katastriüksuseid Staadioni tn 3, Kivipõllu, Kivi-Nurme ja Staadioni tänav, osaliselt katastriüksust Staadioni, 64 Võru-Põlva tee L1 ja 64 Võru-Põlva tee.

Planeeringuala pindala oli kokku ligikaudu 3,3 ha.

Detailplaneeringu koostamine lõpetati Staadioni tn 3, Kivipõllu ja Kivi-Nurme kinnisasjade omaniku taotluse alusel. Täpsemad asjaolud on kirjeldatud Võru Vallavalitsuse 30.04.2024 korralduses nr 224, millega saab tutvuda Võru valla dokumendiregistris.

Triinu Jürisaar
planeeringuspetsialist
5696 5750

Võru vallavalitsuses alustas tööd uus keskkonnaspetsialist

Teisest maist alustas Võru Vallavalitsuses tööd uus keskkonnaspetsialist Lembit Karolin. Lembit Karolin on sündinud ja kasvanud Tõrvas, lõpetanud Eesti Põllumajandusülikooli metsamajanduse eriala ja Järvamaa Kutsehariduskeskuse põllumajandustootja eriala.

“Varasemalt olen töötanud nii riigisektoris kui ka erasektoris metsanduse valdkonnas, viimased aastad olen aga tegelenud ettevõtlusega ja kasvatanud lambaid. Lisaks oleme kogu perega kaasatud vabatahtlikena Vähiravifondi Kingitud Elu tegemistesse,” räägib uus keskkonnaspetsialist.

Vaba aega sisustab Lembit Karolin kahe lapse kasvatamisega ning koduste toimetustega, kuid kõige pikaajalisemaks hobiks on tal olnud trummide mängimine rockbändis KOLMTEIST. “Oleme perega elanud täpselt 10 aastat Võru vallas ja vallaga seostuvad mulle eeskätt kodu ja toredad inimesed,” sõnab Lembit.

Keskkonnaspetsialistina ootab Lembit huviga, et saaks oma mitmekülgset haridust ja tööpraktikat rakendada Võru valla ja selle

elanike hüvanguks.

Lembit Karoliniga saab kontaktieruda telefonil 504 9458 või aadressil lembit.karolin@voruvald.ee

Soovime Lembitule toredaid väljakutseid, jõudu ja energiat uuel töökojal!

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist

Uus keskkonnaspetsialist Lembit Karolin. Foto: Katariina Ummelk

Võru vald ootab augusti lõpuni kaasava eelarve ettepanekuid

Võru valla kaasava eelarve eesmärgiks on elanike kaasamine eelarve koostamise protsessi. Kohaliku kogukonna liikmetele antakse seeläbi võimalus teatud summa ulatuses teha ettepanekuid valla elu edendamiseks ja osaleda parimate ettepanekute väljaselgitamise hääletamisel.

Kaasava eelarve ettepanekuid saab esitada kuni 31. augustini 2024. Ettepanekuid saab esitada veebivormil, e-postiga vald@voruvald.ee või tavapostiga Võrumõisa tee 4a, Võru linn 65605.

Ettepaneku esitamise põhimõtted

Ettepaneku võib esitada igaüks. Kaasava eelarve raha eest elluviidav objekt:

- peab pakkuma avalikku hüve,
- peab olema avalikus kasutuses ja
- ei tohi tekitada olulisi kulusid valla järgnevate aastate eelarvetele.

Kaasava eelarve objektiks ei sobi objekt:

- mis täidab olemasoleva objektiga sama eesmärgi (näiteks olemasoleva mänguväljaku lähedusse uue mänguväljaku rajamine);
- mis on valla hallatavate asutuste tegevuste jaoks hädavajalik (näiteks lasteaiahoone katuse vahetus);
- mille täielikuks väljaehitamiseks kulub rohkem raha kui kaasavas

eelarves planeeritud vahendeid on. Sellel aastal on kaasava eelarve suuruseks 40 000 eurot.

Ettepanekus palume lihtsalt objekti kirjeldada. Võimalusel lisada (ei ole kohustuslik) kirjeldusele kaart, millel on nähtav objekti asukoht ja ettepanekut illustreeriv joonis, eskiis, foto või muu materjal. Võimalusel palume anda hinnang objekti realiseerimise maksumusele.

Esitatud ettepanekud vaatab läbi arenduspetsialist. Võru Vallavalitsus kinnitab nõuetele vastavad ettepanekud ning kuulutab välja ettepanekute hääletuse. Kui nõuetele vastavaid ettepanekuid on vähem kui kolm võib Võru Vallavalitsus määrata uue ettepanekute esitamise tähtaja või teha vallavolikogule ettepaneku suurendada järgneva aasta kaasavat eelarvet kasutamata jäänud vahendite võrra.

Ettepanekute hääletus

Elluviidava kaasava eelarve ettepaneku väljaselgitamiseks korraldab vallavalitsus hääletuse. Täpsem teave hääletamise kohta avaldatakse pärast ettepanekute hääletuse väljakuulutamist.

Hääletusel saab osaleda iga vähemalt 14-aastane isik, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht

on hääletuse väljakuulutamise päeva seisuga Võru vallas.

Iga hääletusel osalev isik saab hääletada kuni kolme erineva endale meelepärase ettepaneku poolt.

Ettepaneku elluviimine

Ellu viiakse hääletusel enim hääli saanud ettepanek. Kui ettepaneku teostamise maksumus ületab kaasava eelarve suurust, siis antakse ettepaneku esitajale võimalus kaasrahastada ettepaneku teostamist puudujäävas osas või viiakse ellu hääletusel teise tulemuse saanud ettepanek või jäetakse ettepanekud ellu viimata ning võimalusel suurendatakse järgneva aasta kaasavat eelarvet kasutamata jäänud summa võrra.

Kui enim hääli saanud ettepaneku elluviimisest jääb kaasava eelarve vahendeid üle, siis võib vallavalitsus otsustada hääletusel järgmise tulemuse saanud ettepaneku teostamise.

Ettepaneku viib ellu või korraldab selle elluviimise vallavalitsus.

Imre Maidla
arenduspetsialist
5911 8893

BIOJÄÄTMETE KONTEINEREID SAAB TAOTLEDA VÕRU VALLAS ASUVATELE KORTER- VÕI RIDAELAMUGA KINNISTUTELE, MIS ON LIIDETUD KORRALDATUD JÄÄTMEVEOGA JA KUS ON OLEMAS RAHVASTIKUREGISTRI ANDMETE KOHANE ELUKOHT VÄHEMALT ÜHEL ISIKUL.

BIOJÄÄTMETE KONTEINERITE TAOTLUSE VORM ON KÄTTESAADAV VÕRU VALLA VEEBILEHEL VORUVALD.EE/BIOJÄÄTMETE-KONTEINERITAOTLEMINE

JÄÄTMEJAAMAS ON KONTEINERID OLEMAS NING PEALE TAOTLUSE KINNITAMIST ON VÕIMALIK KONTEINERILE JÄRGI MINNA.

BIOJÄÄTMETE LIIGITI KOGUMISEST ON VÕIMALIK ROHKEM LUGEDA VORUVALD.EE/JAÄTME-LIIGITI-KOGUMINE

Võru valla ansambel Vannamuudu käis Tartus ERM-is eakate festivalil

Võru valla ansambel Vannamuudu osales 9. mail Tartus ERM-is vabariiklikul Maalehe eakate festivalil. See oli Vannamuudule väga tähtis ja vastutusrikas esinemine, nii suure publiku ette väga tihti ei satu.

Saime ERM-is toimuvast suurüritusest teada jaanuaris, kui leidsime kuulutuse, milles eakate kollektiive kutsuti konkureerima esinemiseks Maalehe eakate festivalil. Otsustasime konkursil osaleda, kaotada polnud ju midagi. Meie hea tuttava Ain Väheri abiga valmis 5-minutilise tutvustusvideo, kuhu mahutasime killukese kõiki-de meie Vannamuudu erinevatest kollektiividest: lauluansambli, meesansambli, akordionistide, kapelli esinemisnumbritest. Lisaks saatsime ka põhjaliku tutvustuse Vannamuudu kohta. Siis jäi üle vaid oodata. Naistepäeva paiku tuligi rõõmusõnum, et meid on märgatud ja välja valitud. Nüüd

algas esinemisnumbrite lihvimine, et sellise suure publiku ees ikka Võru valla lippu kõrgel hoida ja mitte häbisse jääda. Tuli teha lisaproovegi, et kõik ladusalt sujuks.

Startisime Võrust varakult, et õigeaks ajaks kohal olla ja pillid laval valmis sättida. Täpselt kell 10 kuulutati suurel laval Vannamuudu esimese esinejana välja. Vannamuudu poole tunnises koondkavas esines lauluansambel (juhendaja Lilia Vildo), meesansambel (juhendajad Lilia Vildo ja Erja Arop), akordionistid (juhendaja Helmut Venne) ja kapell (juhendaja Erja Arop). Kuulajaid oli terve saalitäis, lisaks koridoris ja väikeses saalis sai vaadata esinemisi video vahendusel. Kui kapell oma "Vanaisa polkaga" lõpetas, ei tahtnud aplaus vaibuda. Kõik esinemispaalad läksid väga hästi, erilise aplausi teenis meeste poolt esitatud „Võromaa miis“, mis on meil saanud nagu omaette visiitkaardiks.

Päevajuhhi sõnul on imetlusväärne, et sellisest väikesest Võrumaa kohast on tulnud nii tasemel esinemiskollektiiv.

Vannamuudu kapellil oli veel võimalus esineda Maalehe alal poole tunnise kavaga. Kuna seal esinemist ei võimendatud, otsustasime esitada instrumentaallugusid ning nii nagu kapell mängima hakkas, kogunes rohkearvuline ja ülimalt heatahtlik publik. Õigepea saime aru, et siin lähivad hästi ka laululood, võtsime välja oma laulumapid ja lahti läks tõeline pidu! Kiiresti tulid välja esimesed tantsupaarid, rahvas laulis kaasa, plaksutas, õõtsus. Paljud küsisid, kust me oleme tulnud ja kuidas meid pole kusagil kuulda olnud.

Poolest tunnist sai sujuvalt tund, otsustasime lõpetada, kui pealaval hakkasid esinema Inga ja Toomas Lunge. Selleks ajaks oli rahvast veelgi juurde tulnud. Võtsime veel väikese eine, vaatasime

Ansambel Vannamuudu vabariiklikul Maalehe eakate festivalil. Foto: Erakogu

line-tantsijaid ja oligi aeg asuda koduteele. Kõikide meeolu oli laes ja emotsioonid väga head. Hea meel oli õnnestunud esinemisest ja soojast vastuvõtust. Järgmisel aastal tahame kindlasti sellel üritusel uuesti osaleda.

Oleme tänulikud Võru Vallavalitsusele, kes kompenseeris meie sõidu sellele suurele üritusele. Vannamuudu toimetab nüüd

suure kogemuse võrra rikkamana ja sügisel on ootamas juba 25. tegevusaasta pidustused ja suur kontsert.

Erja Arop
ansambel Vannamuudu
juhendaja

Puigal keerles "Laulukarusell"

Mai hakul toimus Puiga rahvamaja saalis Võru maakonna „Laulukarusell“, kus osales üle 100 Võru maakonna laululapse vanuses 3–19 eluaastat, lisaks 22 juhendajat.

„Laulukaruselli“ avas Võrumaa arenduskeskuse juhatusel liige Tiit Toots. Päev oli jagatud kolmeks kontserdiks. Esimesel kontserdil esinesid eelkoolialised ja 1. klasside laululapsed, teisel kontserdil 3.–4. klasside ja 5.–6. klasside laululapsed ning kolmandal 7.–9. klasside laululapsed ja gümnaasiuminoored.

Esinemistele andis tagasiside kolmeliikmeline žürii, kuhu kuulusid muusikapedagoog Toomas Voll, Vanemuise näitleja ja ooperisolist Rasmus Kull ning Tallinna muusika- ja ballettikooli rütmimuusika õppe- ja loovjuht Ivi Rausi. Žürii jagas tunnustusi kuues vanusegrupis, hinnates lauljate musikaalsust, intonatsiooni puhtust, diktsiooni, laulutehnikat, individuaalseid hääle omadusi ja terviklikku interpretatsiooni. Kõik lauljad ja juhendajad said esinemise eest tänukirja ja meened. Lisaks anti igas vanusegrupis välja eripreemiaid ning parimad lauljad saavad võimaluse laulda 27. juulil Võru Lastefestivali koguperekontserdil koos Arika Milova ja Ant Nurhaniga ning Lasva järvemusika-festivalil 19. augustil Lasva järve ääres. Žürii andis eripreemiaid ka kolmale juhendajale võluvate saadete eest klaveril. Need pälvisid lauluõpetajad Kaari Kattai, Jane Reiljan-Prätz ja Eva Lotta-Vunder.

„Laulukaruselli“ eesmärgiks oli tutvustada Võrumaa noori laulusõpru ja anda Võru maakonna lasteaegade lastele ja koolinoortele esinemisvõimalus ning innustada neid muusikaga tegelema. Suur tänu kõikidele juhendajatele, kes on loonud Võru maakonna lastele

võimaluse laulda ja olla muusikaga sõber. Aitäh kõikidele lastele, kes laulurõõmu pakkusid ja publikule, keda jaguks terveks päevaks.

Sündmust korraldasid Võrumaa arenduskeskus koostöös Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskusega. Laulukaruselli päeva juhtis lastele tuntud Hiiretips, keda kehasas Alice Kirsiuu. Päeva õnnestumisele andsid oma panuse ka Võru Gümnaasiumi 10. kursuse noored. Lisaks tänane Puiga põhikooli ja helimeest Urmast. Võru maakonna „Laulukaruselli“ toetasid Eesti Kultuurkapital, Valio Eesti AS Võru Juustutööstus ja Coop Võru.

Kristi Vals
Võrumaa arenduskeskuse
kultuurispetsialist

Võru maakonna „Laulukaruselli“ osalenud parimad lauljad saavad võimaluse laulda 27. juulil Võru Lastefestivali koguperekontserdil koos Arika Milova ja Ant Nurhaniga. Üks neist on 3.–4. klasside vanusegrupis esinenud Revo Paltsmar, juhendaja Jane Reiljan-Prätz. Foto: Tiina Männe

I vanusegrupp: koolieelikud Võru Lastefestivalil esinevad:

• Magdaleena Liisbet Talvik, juhendaja Annika Pilvistu
• Elli-Marie Purga, juhendaja Eva-Lotta Vunder
Lasva järvemusikal esineb Marten Kaaver, juhendaja Annika Pilvistu

Eripreemiaid:

• Desiree Lehter – kes otsib see leiab, juhendaja Annika Pilvistu
• Susanna Kannimäe – härra Nilssoni eripreemia, juhendaja Annika Pilvistu
• Tabet Talvik – muhedik, juhendaja Kairi Kuusk
• Norabel Ruusamäe – sõber olla on uhke ja häa, juhendaja Eva-Lotta Vunder
• Linda Mustmaa – lõbus loomasõber, juhendaja Kaari Kattai

II vanusegrupp: 1.–2. klass Võru Lastefestivalil esinevad:

• Karl Tamm, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Anni-Amii Purga, juhendaja Eva-Lotta Vunder
Lasva järvemusikal esineb Freya Ait, juhendaja Kirsika Kuusik

Eripreemiaid:

• Otto Evestus – kaasaarava loo eest, juhendaja Merle Reiter
• Laura Liisa Tammeleht – kauni esituse eest, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Meinhard Hirs – parim klarnetimängija, Endla Kersman
• Kertu-Maria Plaado – Rasmus Kulli nimeline eripreemia, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Kristjan Pedajas – eesti mees, juhendaja Annika Pilvistu

III vanusegrupp: 3.–4. klass Võru Lastefestivalil esinevad:

• Revo Paltsmar, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Lisanna Liivamägi, juhendaja Maire Nirk
Lasva järvemusikal esineb Simo Leelans, juhendaja Jane Reiljan-Prätz

Eripreemiaid:

• Rasmus Kõu Epler – ehe kantrimees, juhendaja Sirli Hirv
• Hanna Kendra – magus elamus, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Rico Salmus – kodune esitus, juhendaja Endla Kersman

IV vanusegrupp: 5.–6. klass Võru Lastefestivalil esinevad:

• Marken Mürk, juhendaja Maire Nirk
• Kristen Laaneviir, juhendaja Cathlen Haugas
Lasva järvemusikal esineb Villem Sikk, juhendaja Jane Reiljan-Prätz

Eripreemiaid:

• Tuuli Toots – julge hundi rind on rasvane, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Karolin Ingel Kadarik – siira jutustuse eest, juhendaja Eva-Lotta Vunder
• Teele Helekivi – kevadine puudutus, juhendaja Eva-Lotta Vunder
• Marion Veski – tuult tiibadesse, juhendaja Eva Lotta-Vunder
• Johanna-Maria Kavant – kõik algab algusest, juhendaja Kerli Hellamaa

V vanusegrupp: 7.–9. klass Võru Lastefestivalil esinevad:

• Braian Tsirk, juhendaja Kaari Kattai
• Kredi-Marii Kütt, juhendaja Eva-Lotta Vunder
Lasva järvemusikal esineb Krete Rutov, juhendaja Kaari Kattai

Eripreemiaid:

• Laura Tolk – eripreemia, juhendaja Kaari Kattai
• Laura Kook – isikupärase tõlgenduse eest, juhendaja Eva-Lotta Vunder
• Janerin Viikman – potentsiaali on, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Marleen Rätsep – viisid meid endaga kaasa, juhendaja Kerli Hellamaa
• Karl Martin Kambek – mees nagu orkester, juhendaja Sirli Hirv

VI vanusegrupp: gümnaasistid Võru Lastefestivalil esinevad:

• Kertu Turvas, juhendajad Jane Reiljan-Prätz ja Ermo Talvik
• Andreas Vanatalo, juhendaja Kaari Kattai
• Katriin Palojärv, juhendaja Jane Reiljan-Prätz
• Triine Beate Tagamets, juhendaja Kerli Hellamaa

Lasva järvemusikal esinevad:

• Berta Elyse Palk, juhendaja Maire Nirk
• Annabel Kipasto, juhendaja Silja Otsar
Eripreemiaid:
• Reio Vissel – ausa esituse eest, juhendaja Silja Otsar

Võru valla mälumänguturniiri juubelihooaja võitis võistkond Kanariku

Mai keskel lõppes Võru valla mälumänguturniiri viies hooaeg, millest võttis osa 20 võistkonda – kokku 80 mälumängurit nii Võru vallast kui ka üle kogu maakonna.

“Pole midagi uut siin päikese all,” nagu ütles Võru valla mälumänguritele küsimused koostanud Toomas Lökk – mälumängu hooaja võitis teist aastat järjest võistkond Kanariku Parksepast. Hooaja arvestuses tuli teisele kohale võistkond Lääne Utsali ning kolmandale Võru linna võistkond. Aukirjad võistkondadele andis üle Võru vallavanem Kalmer Puusepp.

Vallavanem avaldas heameelt, et Puiga rahvamaja saali oli mälumängureid nii palju kogunenud ja huvi mõttespordi vastu püsib.

Osavõistluse võitjaid tunnustati iga võistluse lõpus. Esimese osavõistluse võitis võistkond Kanariku, teise võistkond A4, kolmanda osavõistluse Võru linn ning neljandal osavõistlusel võidutses taas võistkond Kanariku.

Võru valla mälumänguturniiri toimus Puiga rahvamaja saalis ja sellest võtsid osa neljaliikmelised võistkonnad. Reeglik oli, et hooaja jooksul võivad võistkonna liikmed vahetuda, kuid kapten pidi lõpuni

samaks jääma. Igal osavõistlusel vastasid mälumängurid 40 küsimusele, mille koostas telemängu “Kuldvillaku” tšempion Toomas Lökk. Võru valla mälumänguturniiri juubeliturniiri korraldas Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskus koostöös Võru vallaga.

Täname kõiki osalejaid ja ootame järgmise aasta alguses taas uuest hooajast osa võtma! Jälgi infot Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskuse Facebooki lehelt.

Võru valla kultuuri- ja noorsootöökeskus

Võru valla mälumänguturniiri juubelihooaja lõpetamine Puiga rahvamajas. Kokku osales hooajal 20 võistkonda. Aukirjad parimatele andis üle Võru vallavanem Kalmer Puusepp. Foto: Birgit Pettai

Kirepi lugejad käisid Palamusel

Mõned asjad, näiteks juust ja vein, pidid minema ajaga aina paremaks. Kas see ka reiside puhul paika peab, aga selleaastast õppereisi valmistasime ette mitu aastat. 2017. aastal korraldas Võrumaa Keskraamatukogu küsitluse, et välja selgitada populaarseim tegelane „Kevadest”. Ka Kirepi raamatukogu osales küsitlusel ja siis tekkiski plaan minna Palamusel Oskar Lutsu muuseumi „Tootsile külla.”

Sellel kevadel sai see teoks ja suundusime Palamuse poole. Kohale jõudes võtsid meid vastu giidid, kes olid kehastunud pikkade seelikutega koolipreilideks. Kõigepealt saime maitsta kuulsat „Punli Eli”. Lugejad proovisid ära arvata, millistest taimedest see salapärase jook on valmistatud. Retsept jäi aga reisi lõpuni saladuseks, sest ükski kohalik ei olnud nõus seda avalikustama. Seejärel andis giid ülevaate hoonete paiknemisest ja filmis nähtud kohtadest. Käisime teel, mis viib „kabelimäest üles”,

jõel ujus parv, mis tundus nii tilluke.

Edasi suundusime kirikusse. Et õues valitses suvine leitsak ja kraadiklaas näitas koguni 26 kraadi, siis oli mõnus viibida jaheduses. Palamuse kirikut mainitakse esmakordselt 1234. aastal. Imetlesime puidust nikerdatud altarit ja kantslit. Neid saame silmitseda ka „Suve” filmis, kui kirikuõpetaja ütleb Tootsile: „Vara veel!” Giid mainis, et ka tänapäeval toimuvad kirikus tihti laulatused.

Siis jalutasime üle jõe asuvasse apteeki. Reisisellid soovisid ka kodustele külakostiks osta „Punli Eli”, kahjuks ei jõuta seda nii palju valmistada, kui turistid sooviksid. Apteegis on ka väike muuseuminurgake vanaaegsete ravimipurgikestega.

Edasi sõitsime bussiga surnuaiale. Vaatasime filmis nähtud kivimüüri ning kabelit ja käisime läbi raamatutegelaste prototüüpide kalmud.

Sõitsime vaatama ka Oskar Lutsu sünnikohale paigaldatud mälestus-

kivi, seejärel saime külastada vana koolihoonet ja ka uut äsja avatud näitustemaja. Vanasse koolimaja sisenejat võttis vastu ajastule omane hõng. Filmistki tuttavas klassitoas sai istuda koolipinki. Magamisruumis kõlas unemarss ja toa akna taha ilmus punaselt helendav „tot-tot-tot” tont.

Muuseumi uues, kaasaegses näitusemajas olid interaktiivsed näitused. Sai ära arvata, mis on Tootsi taskutes, mängida viiulit ja ronida mööda sahvriiriuleid pudeleid alla tooma.

Lõunat sõime Tõnissoni Söögi- toas. Rosinasuppi küll ei pakutud, aga köögiviljasupp koduleivaga täitsid kõhtu ka väga hästi.

Seejärel suundusime Luua Metsanduskooli. Meid võttis vastu raamatukoguhoidja Aile Sessman, kes korraldas meile ringkäigu koolimajas ja Luua mõisas. Metsanduskooli hoone kuulub samuti mõisakompleksi. Palju uudistamist oli jahinduse osakonnas asuvas loodustoa, kus olid õppemater-

Raamatusoovitused Sõmerpalu haruraamatukogust

Suvekuud on puhkamiseks ja värskes õhus raamatute lugemiseks. Oleme taas kirja pannud mõned raamatusoovitused.

Sass Henno raamat “**Vanaema**” sobib kriminaal- ja põnevusromaanide lugejatele ning teismeliste. Lugu heidab valgust tänapäeva varjukülgedele. See on lugu sellest, millised minevikuarvud jälitavad ohvrit ja millised tumedad lainad vigasaanu sees mäslevad. Peategelane Tiina ärkab lapsepõlvesõbra saunas, mõistes, et teda on seksuaalselt ära kasutatud. Ise ta ei mäleta midagi. Kätemaksuinglina tegutseb ammu surnud vanaema, kes teab varjatud vägivaldast rohkem kui keegi teine.

Bart Moeyaert “**Armastusest, mida me ei mõista**” on flaami kirjaniku lugu, kes harutab selles raamatus ausalt ja tundlikult lahti armastuse keerulisi sõlmi. Autor kirjutab: “Axeli perekonnas armastatakse üksteist väga, aga eeskätt Axeli ema ei oska seda armastust kuidagi väljendada. Lapsed katavad ise, nii hästi kui võimalik, üksteise ja oma ema eest hoolitseda”. Liigutav lugu perekonnast ja laste igatsusest vanemliku armastuse järele.

Cornelia Travnicek “**Ketsid**” on tänapäeva Austria noortekirjanduse klassika. Raamatu peategelaseks on Mae, kel oma noores elus on tulnud kokku puutuda juba tõsiste katsumustega. Armastatud venna allavandu-

mine raskele haigusele mõjub perele hävitavalt. Tema vanemad lahutavad, Mae satub elama Viini tänavatele, kaasas needsamad venna punased ketsid. Surm, armastus, kindlustunde olemasolu või puudumine, leppimine lähedase inimese ravimatu haigusega ning selle kõige kiuste täiskasvanuks saamine.

“**Surmasõlm**” on Islandi kirjaniku **Arndís Þórarinsdóttir** omapärane ja armastusega kirjutatud raamat vendadest ja vennaarmastusest, rasketest peresuhetest ja autismist. Álfur on tavaline koolipoiss, kes käib sportvõimlemas ja on hea sõber ja parim vend. Kuni hetkeni, mil vanemad teatavad, et tema vend on autist.

Álfur keeldub tõele silma vaatamast. Suurepärase raamat lastele ja täiskasvanuile. Elu täies hiilguses kahe-teistkümnenda-aastase poisi silme läbi ja leppimisest elu tagasilöökidega.

Raamatute lehekülgedelt jääb kõlama positiivne mõte, mille järgi on igast keerulisest olukorrast võimalik alati väljapääs leida, kui osata vaid abi küsida ning seda ka vastu võtta. Raamatud sobivad lugemiseks noortele ja nende vanematele.

Külli Ossul
Sõmerpalu
haruraamatukoguhoidja

Reisilised Luua mõisa trepil. Foto: Ellen Puura

jalidena välja pandud loomade ja lindude topised, sarved, koljud ja isegi junnikesed.

Mõisa pargis on väike barokkaed ja omapärane päikesekell.

Oligi aeg keerata bussi nina kodu

poole ja hakata kokku panema reisiplaani järgmiseks aastaks.

Tuuli Eksin
Kirepi haruraamatukoguhoidja

Puhkpilliorkester Kungla dirigent Väino Repp tähistas 80. juubelit

Puhkpilliorkester Kungla dirigent Väino Repp tähistas 30. mail oma 80-ndat juubelit.

Väino Repp õppis trompetit mängima Võrus Paul Elkeni puhkpilliklassis, alustas trompetimängijana Võru Keskkooli puhkpilliorkestris ning täiendas end korduvalt puhkpillidirigendite kursustel Tallinnas. Väino Repp on puhkpilliorkester Kungla tööd juhtinud alates 1969. aastast, kui võttis orkestri juhatamise üle isalt Vello Repilt. Lisaks dirigenditööle on Väino Repp õpetanud pillimänguuskusi paljudele kohalikele noortele. Alates eelmise sajandi keskpaigast on orkester Kungla osalenud kõikidel üld- ja noorte

laulupidudel ning leidnud tunnustust erinevatel konkurssidel. Aktiivselt võetakse osa nii Võrumaa kui ka Võru valla kultuuriüritustest ning tehakse koostööd mitmete kohalike kogudustega. Orkester on jõudnud esinema ka Eesti piiridest väljapoole – Läti, Soome, Venemaale, Poola.

2015. aastal tunnustati Väino Reppi tööd Võrumaa vapimärgiga. 2022. aastal omistati temale Võru valla aukodaniku tiitel. Väino Reppi on autasustatud ka Eesti Puhkpillimuusika Ühingu teenetemärgiga.

Maikuu viimasel päeval tähistati Väino Reppi juubelit ja Reppide poolt orkestri juhtimise 90. aastapäeva. Pidulikult juubelipeol

andis Võrumaa Arenduskeskus Repile tänukirja tema hindamatu ja pikaajase panuse eest puhkpillimuusika hoidmisel ja arendamisel Võru maakonnas. Võru vald tänas samuti Väino Reppi tema kauaaegse töö eest.

Juubelipeol andis dirigent Repp aga dirigendikepi üle uuele puhkpilliorkester Kungla dirigendile Märt Metslale, kes jätkab orkestri juhtimist sama väsimatult kui Väino Repp.

Juubilar on energiline ja muhe pillimees, kelle põhimõte on: „Kui midagi teeme, siis ainult väga hästi. Ülejala tegema ja käega lööma me ei lähe.“ Seda kinnitas Väino Repp ka üritusel, öeldes, et dirigendikepi

andis ta küll üle, kuid orkestris pilli mängima jääb ta ikka.

Palju-palju õnne ja tervist juubilarile!

Puhkpilliorkester Kungla pikaajane dirigent Väino Repp.

Foto: Tiina Männe

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist

Maanteeratturite Balti ja Eesti meistrid selguvad Võrus

Maanteeratturite grupisõidu Merko Balti ja Eesti meistri-võistlused peetakse 20.-22. juunil Võrus võistluskeskusega otse Võru keskvaljakul. Sama võistluse käigus selguvad lisaks Eesti ja Balti meistritele Läti ja Leedu grupisõidu meistrid.

Esmalt antakse neljapäeval, 20. juunil kell 10 start meesjuunioridele, kes võistlevad 116,9-kilomeetril distantil (5 ringi). Kell 14 asuvad võistlustulle kuni 23-aastased ratturid, keda on ees ootamas 140,2 kilomeetrit (6 ringi). Päev hiljem, 21. juunil on päeva esimene start kell 11.45. Rajale pääsevad 50-64-aastased meesveteranid. Distanti pikkuseks on 93,5 kilomeetrit (4 ringi). Kell 15 saavad 116,9-kilomeetrisele sõidule (5 ringi) lähte kõik naisratturid vanuses 19-49 aastat. Eliitnaiste grupisõidu tiitel on see, mida ihkavad paljud, sest annab võimaluse kanda järgmise aasta jooksul sini-must-valget meistrisärki.

Laupäeval, 22. juunil on kord

eliitmeeste käes, aga enne seda soojendavad võistlusrada 19-49-aastased meesratturid, kes asuvad kell 10 medaleid jagama 116,9-kilomeetril (5 ringi) võistlusmaal. Tund aega hiljem, kell 11 saavad Võru keskvaljakul osaleda Kommipommi lastesõitudel kõik kuni 10-aastased lapsed. Kell 13.15 saab osalema või vaatama tulla Vanakooli Kangelaste retrosõitu, kus kümnekilomeetrine sõit läbitakse vanaaegsete rataste ja varustusega. Võru keskvaljakule pannakse veel üles Raul Oja retro rataste näitus, mis avatakse kell 10. Päeva oodatuid võistlus, eliitmeeste 163,6-kilomeetrine grupisõit (7 ringi) algab kell 14.

Ühe võistlusringi pikkuseks on 23,37 kilomeetrit. Esmalt sõidetakse Võru keskvaljakult mööda Tartu tänavat Tamula järve suunas. Seejärel pööratakse vasakule ja sõidetakse mööda Võru-Verijärve teed Võru linnakalmistu juurde. Peale raudteeülesõitu pööratakse paremale ning möödutakse

Veskijärvest. Kubija järve äärde jõudes keeratakse vasakule ja sõidetakse läbi Raudsepa Kasaritsale. Seal edasi minnakse mööda Rõuge-Verijärve teed Verijärvele, kust võetakse suund Tallinn-Tartu-Võru- Luhamaa maanteele, mida mööda jõutakse Võru tagasi. Keskvaljakule saavad ratturid taas mööda Tartu tänavat.

Põhiprogrammi kõrval on kõik linnaelanikud oodatud osa saama 20. juunil kell 18 algaval rattasportlaste seas tuntud coffee ride sõidul, millel on pikkust 58 kilomeetrit. Kuigi sõidul osalevad samuti Balti parimad ratturid, on tempo mõistlik ja jõukohane kõikidele harrastussportlastele. Coffee ride sõidu start on Võru keskvaljakult ning Maanteemuuseumi juurde jõudes pakutakse kõikidele kohvi ja kringlit.

Veel enne, kui ratturid Võru jõuavad, selgitatakse omavahel teisipäeval, 18. juunil temposõidu Eesti meistrid Põlvamaal Maanteemuuseumi juures Posti teel.

Eliitklassi mehed alustavad kell 11 (30 km), eliitklassi naised kell 12.30 (20 km), mees- ja naisjuuniorid kell 12.45 (20 km), M19-64, M19-49 ja paraklass kell 15 (20 km) ning N50+, M65-69, M75-79, M80+, N16 ja M16 kell 16 (15 km). Päev hiljem, 19. juunil selguvad samuti Maanteemuuseumi juures NU, NJ (80,8 km; kell 10), M16 (80,8 km; kell 13.00), M65+ ja N50+ (40,4 km; kell 16.30) ja N16 (40,4 km; kell 16.34)

vanuseklasside Eesti meistrid grupisõitutes.

Rajakaartidega saab tutvuda veebilehel: ejl.ee/coursemaps24/

Eesti Jalgratturite Liit

Admiral Pitka luurevõistlus toimub tänavu Võrumaal

Kaitseliidu Tartu malev korraldab 13.-17. augustini Võrumaal rahvusvahelise sõjalis-sportliku luurevõistluse Admiral Pitka 2024, millest võtavad osa kuni kolmkümmend Eesti ja välisriigi neljaliikmelist võistkonda.

„Admiral Pitka on iga-aastane väga oodatud luurevõistlus, mis paneb proovile võistlejate osakused ja teadmised sõjalis-sportlikul viisil. Tegemist ei ole tavapärase Kaitseliidu õppusega vaid spetsiaalselt ülesehitatud stsenaariumiga lähtudes võistluse kontseptsioonist,“ ütles Tartu maleva pealik kolonelleitnant Raul Kütt. „Korraldava personalina tahame luua huvitava võistlusraja pakkudes võistlejatele sisulist, õpetlikku ja väljakutse rohkeid kogemusi.“

Admiral Pitka luurevõistluse eesmärk on hinnata võistlejate

meeskondliku- ja individuaalse sõjalise väljaõppe teadmisi ja oskusi. Võistkonnad peavad kindla aja jooksul läbima rajal etteantud kontrollpunktid jäädes samal ajal varjatuks mängulise vastase eest. Võitluse aktiivne faas kestab 14.-17. augustini ööpäevaringselt, mis kulgeb mööda Võru- ja Rõuge valla alasid, ühtekokku ligi 100 km.

Kõik võistlejad on märgistatud ja kannavad endaga teenistusrelva. Võistluse aktiivse faasi ajal võib kostuda lühiajalist paugutamist, mis on tingitud mängulise vastase ja võistkonna tulekontaktist ehk kasutatakse imitatsioonivahendina paukpadroneid.

Võistluse avatseremoonia toimub 13. augustil kell 10.00 Rõuges Vabadussõja mälestussamba juures, kuhu on oodatud kõik huvilised. Lisaks saavad huvilised võtta osa luurevõistlusest

küllastades 15. augustil Kütiaru puhkekeskuses olevat avatud kontrollpunkti. Näha saab võistlejate tegevust ning tutvuda Kaitseliidu ja selle eriorganisatsioonide tegevuse, varustuse ja relvastusega.

Admiral Pitka luurevõistluse traditsioon sai alguse 2013. aastal Harjumaal, kus toimus esimene maailma üheks raskeimaks nimetatud luurevõistlus. Aastast aastasse korraldavad luurevõistlust erinevad Kaitseliidu malevad erinevates Eestimaa paikades.

Julia Siimberg
Teavituse ja tsiviil-militaar koostöö spetsialist
Kaitseliidu Lõuna maakaitseringkond
+372 5377 0977
julia.siimberg@kaitseliit.ee

ADMIRAL PITKA LUUREVÕISTLUS
13.-17.08.2024 Võrumaal

EWERSi õpilased näitasid kutsemeistrivõistlusel “Noor Meister” kõrget taset

Tallinnas, Eesti Näituste Messikeskuses toimus 13. - 15. mail oskuste festival „Noor Meister“. Võistluse peamine eesmärk on võimaldada kutseõppeasutuste õpilastel näidata oma kutseoskusi, propageerida erialasid ja tõsta kutsehariduse tuntuks. Võrumaa Haridus- ja Tehnoloogiakeskusest astus võistlustule 12 noort ning esindatud oli seitse eriala. EWERSi õpilased näitasid kõrget taset ja saavutasid häid tulemusi nii individuaalaladel kui meeskonnatöös.

Mehhatroonikute võistkond, koosseisus Rasmus Lepik ja Kalev Markus Koort, tõid oskuste festivalilt esikoha. Noorte juhendaja Viktor Dremljuga sõnas: „Õppimisprotsess enne võistlust oli pingeline, algas juba sügisel ning viimasel nädalal harjutasid nad iga päev. Selleks, et vormi saada, ei saa pidevalt harjutada, aga vahetult enne pidi intensiivsust tõstma, et võistluseks olla tippvormis.“ Kuna tegu oli 10. võiduga, millest 8 on saavutatud järjestikku aastatel, näitab see EWERSi mehhatroonikaõppe kõrget taset.

Esikoht tuli ka puhastusteenindamises, mille võitis Aigar Karnõšov. Teise koha saavutas samal erialal Anu Beilsaar. Kolmandale kohale tuli ettevõtlusoskuste alal meekonnana Kaidy Tõruke ja Birgit Böstrova.

„Ehkki töömeeste koostis on igas värvis ning kaalus medaleid ja karikaid,

on need täna teisejärgulised. Võitjaks tuli julgus, meeskonnatöö ja teotähe. Need on tegudeinimesed ja piirinihitajad,“ lausub võistlustulemuste kohta Võrumaa Haridus- ja Tehnoloogiakeskuse direktor Eveli Kuklane.

Lisaks Tallinnas toimunud oskuste festivalile on sellel aastal toimunud kutsemeistrivõistlustelt toodud medaleid veelgi. 5.-6. märtsil Ida-Virumaal toimunud keevitaja kutsemeistrivõistlusel saavutas esikoha EWERSi õpilane Martin Tiitson.

Võidutiitli pälvinud Martin selgitas, et alguses ei arvanud ta võistlusele osalemisest kuigi palju, aga sõbrad ja õpetajad veensid teda osa võtma. Ettevalmistused võistluseks olid intensiivsed. „Ma harjutasin nädal aega jutti iga päev vähemalt 8 tundi, kaasa arvatud nädalavahetusel. Teadsin enda nõrku kohti ja pöörasin nendele erilist tähelepanu, et kõik puudused saaks likvideeritud,“ sõnas Tiitson.

Võistleja ja juhendaja kinnitasid mõlemad, et eesmärk oli tulla esikolmikusse ning selle nimel pingutati kõvasti. „Minu kui juhendaja põhiline eesmärk oli tagada õpilasele võimalus sellest protsessist palju õppida. Martin tegi suure eeltöö ära ja mul on siiralt hea meel, et tema pühendumine viis sihile,“ kiitis Martini juhendaja Riio Post.

26. - 28. märtsil toimus Võrumaa

Haridus- ja Tehnoloogiakeskuses telesaate „Noor meister“ filmimine, kus võistluses osalesid tiserid. Eesmärgiks oli välja selgitada Eesti parimad õpilased sellel erialal. „Telesaate korraldus oli väga sujuv ja hästi organiseeritud. Tundus, et osalejatele ja korraldajatele siin meeldis. Seda kinnitas ka tõsiasi, et küsiti kas oleks võimalik ka järgmisel aastal meie koolis korraldada,“ meenutas Tiit Raik, kes on EWERSi puiduvaldkonna kutseõpetaja.

2024 võistlushooajal saavutatud kohad:

1. koht - mehhatroonikud - Rasmus Lepik & Kalev Markus Koort
1. koht - puhastusteenindaja - Aigar Karnõšov
1. koht - keevitaja - Martin Tiitson
2. koht - puhastusteenindaja - Anu Beilsaar
3. koht - ettevõtlusoskused - Kaidy Tõruke & Birgit Böstrova

Agnes Catrén Pähna
Võrumaa Haridus- ja Tehnoloogiakeskus

EWERSi õpilased oskuste festivalil „Noor Meister“ avapeol. Foto: Alari Tammsalu

Tegudeinimene, kohtume EWERSis!
24 eriala, 9 valdkonda

- Puit
- Metall
- Ehitus
- Mehhatroonika
- IT
- Majutus
- Äri
- Toitlustus
- Üldharidus

ewers.ee

Tänulaulust veepeoni Kääpa põhikoolis

Kääpa kooli kevad on olnud põraseti tegevusi on jätkunud nii õpilastele kui ka õpetajatele. On olnud põnevaid avastamisi ja teadasaamisi võimalusi tundides, esinemisi koolis ja väljaspool kooli, spordivõistlusi, õppekäike ja üleskute Teeme Ära raames tehtud heakorradid koolimaja ümbruses. Kool on maikuus Euroopa Liidu toetusel Erasmus+ projekti raames võõrustanud külalisi Saksamaalt ja Hispaaniast.

Neljapäeval, 9. mail toimus aulas emadepäevale pühendatud kontsert. Meie emadele, vanematele tänukummarduseks kõlasid südamlilikult luuletused, tänulaulud ja hoogu lisasid meeleolukad tantsunumbrid. Kontsert valmis huvijuht Eliise-Mariini eestvedamisel ja õpetajate koostöö tulemusena. Peale kontserti ootas kõiki osalejaid pisike tervituslaud magusate ja soolaste tuuletaskute ning maasikavaagnatega. Sest on ju kõik väikesed ja suured tüdrukud tehtud suhkrust ja jahust ja maasikavahust.

Sügisel valmis hoolekogu eestvedamisel õuesõppeklass. Maikuus olid hoolekogu liikmed ametis õuesõppeklassi värvimise ja mööbli valmistamisega. Suur tänu teile! Koolipere on juba leidnud hulgaliselt võimalusi õuesõppimiseks ja tegutsemiseks.

Alates sügisest toimusid koolis kahe rahvatantsurühma ettevalmistused Kagu-Eesti tantsupeoks. Tantsulapsed on usinalt tundides ja tantsulaagrites õppinud tantsusamme. Tantsulaagrite, ka õbimisega laagrite vajadus, on tingitud asjaolust, et peale tunde on keeruline saada õpilasi tantsutrenni, sest erinevate klasside tunnid lõpevad erineval ajal, lapsed osalevad ka teistes huviringides, võistlustel, õppekäikudel. Kääpa Põhikoolist esinesid Kagu-Eesti V tantsupeol „Minu südames“ Intsikurmus 25.-26. mail, kokku 32 kergejalget tantsuhuvilist - noorem rühmas tantsis 20, vanemas tantsurühmas 12 õpilast. Õpitud tantse on saanud aasta jooksul ka juba varem esitada, seda nii koolis toimunud vabariigi aastapäeva aktusel kui ka maikuus emadepäevale pühendatud kevadkontserdil. Kääpa kooli rahvatantsurühmade eestvedaja on õpetaja Ere, rühmasid toetab nii tantsulaagrite maitsvate toidukordade kui ka tantsulaste esinemisriiete korrashoiuga Krista. Tänu sõnad siinkohal ka tantsulaste vanematele - laste innustamise, toetuse eest. Harjutusväljakutel olid õpilasi saatmas ja abistamas lapsevanemad Jane, Mari ja Heli - aitäh teile!

27. mail alanud koolinädal oli

Kääpa kooli 9. klassi jaoks eriline, sest nende jaoks lõppes tavapärase õppetöö ja algas eksamiperiood. 8. klass aitas muuta tutipäeva üheksandikele meeldejäävaks, korraldades lustakaid mängu ja kinkides igale lõpetajale nunnukarukese, mis jääb alatiseks seda päeva meenutama. Rõdula kaeti laud Kadiliisi ema maitsvate tuuletaskute ja pirukatega. Kooli telekast jooksnud pildigalerii abil meenutati armsaid hetki: kuidas tuldi üheksa aastat tagasi 1. klassi, käidi matkal, uuriti elu metsas, jões ja järves ning Kadrioru lossis ja Riigikogus - loetelu jätkuks mitmele leheküljele, sest üheksa aasta sisse mahub palju. Tänu üheksa toredate kooliaastate eest kinkis 9. klass oma vanematega koolile iluõunapuu, mis jääb tervitama kooli sisenejaid. Enne kanuumat-kale minekut korraldati kooliõuel traditsiooniline lõbus veemõll, mida mõned olid juba nädalaid oodanud. Viimases klassijuhataja tunnis meenutas 9. klass eriliseid hetki oma kooliajast. Koos arutati, mis teeb Kääpa kooli nende jaoks eriliseks. Mõtetest sai põimitud luuletus oma kodukoolile:

Kääpa kool on eriline - tegus, sportlik koolipere kooliõpik, loodusrajad, maitsvaid toite ja armas maja. Õpetaja tarkust jagab

õpilane see ei maga koerustükid, vingerpussid ajasid neil närvid krussi. Kui jäi kitsaks koduvaade Erasmus+ viis välismaale. Nüüd eksamiteks valmistumas meie,

ja tunnukell jääb kõlama nüüd teile.

Kaire Hääl
Kääpa põhikooli direktor

Merike Värs
Kääpa põhikooli õpetaja

9. klassi tutipäev, mil istutati kooli õuele ka iluõunapuu. Foto: Sara Zaklanac

Kääpa kooli rahvatantsijad Kagu-Eesti tantsupeol. Foto: Mari Osvin

Väimela lasteaiapere matkas Valgesoos

Juba mitmeid aastaid on Väimela lasteaias saanud ilusaks kombeks tervitada kevadet mõne toreda sportliku üritusega. Ürituse eestvedajaks on olnud lasteaija hoolekogu ja personal. Varasemalt on korraldatud orienteerumispäevi, matku Matussaare metsas, seiklusmänge ja isegi lasteaija olümpiamänge. Sel korral otsustati üritus korraldada majast väljaspool ja minna matkale Valgesoosse. Oli imetore õhtupoolik, kus lapsed koos vanemate ja lasteaija personali tutvusid Valgesoo rabas elavate asukatega. Ürituse lõpetuseks toimus ühine piknik ja hoolekogu liige Tõnu Svart tutvustas lastele soos kasvavaid taimi.

“Üks imeline looduskaunis koht

männimetsa vahel: grillimiskohad, vaatetorn ning mööda raba kaudu vaadetege looklev laudtee, mis sobib ka pere pisematele jalutamiseks. Selline üritus aitab kindlasti kaasa nii lastel kui ka lastevanematel sotsialiseeruda ning loob lasteaija kollektiiviga ühtehoidmise tunnet. Ühiseid väljasõite ja üritusi võiks aasta jooksul veel rohkemgi korraldada,” rääkis matkal osaleja Kadri.

Väimela lasteaija hoolekogu liikmed tänavad kõiki, kes ürituse korraldamisel abiks olid ja sportlikku õhtupoolikut nautima tulid.

Inge Vill

Väimela lasteaija hoolekogu esimees

Suuremad ja väiksemad matkajad Valgesoos. Foto: Birgit Mägi

Hoolekogu liige tutvustas soos kasvavaid taimi. Foto: Kai Kahre

Sügisel kooliteed alustavad lapsed jätsid lasteaiaga hüvasti

Mai kuus toimusid Võru valla lasteaiades lõpuaktused. Sel aastal lõpetas kokku 88 last.

Eelmisel aastal sai valla lasteaiadest tuule tiibadesse 86 tulevast õpilast ning 2022. aastal lõpetas 77 last.

Enim lõpetajaid oli Puiga lasteaias Siilike, kust kooli saadeti 19 last. Rühmaõpetajad olid Merje Väljan ning Marika Ots ja õpetaja abi Signe Ivanova.

Väimela lasteaias Rukkilill lõpetas kahe rühma peale 18 last. Laste õpetajad olid Annika Tšerkassov ning Helgi Tauts, õpetaja abi Annela Armulik. Pääsupesa rühma õpetajad olid Piret Jõõger, Birgit Mägi ja õpetaja abi Karin Palm.

Vastseliina lasteaias lõpetas tänavu 17 last. Laste õpetajad olid Külli Lukk ja Tiina Paur, õpetaja abi Malle Truu.

Lasva lasteaias Pargihaldjas oli pidupäev kahe rühma peale 17 lapsel ja nende vanematel. Metsahaldja rühma õpetajad olid Terje Puniste ning Ave Taalvelt ja õpetaja abi Merike Meikar. Lillehaldja rühma õpetajateks olid Eve Kaupmees, Siret Väär ja õpetaja abi Pille Täht.

Parksepa lasteaias anti lõputunnistus kümnele lapsele. Laste õpetajad olid Kristiina Kõrs ning Heli Volas ja õpetaja abi Age Mägi.

Sõmerpalu lasteaias Lepatriinu viis last said lõpupidu nautida uues lasteaiahoones. Rühmaõpetajad olid Sigrid Plakso ja Grete Kuuda, õpetaja abi Anneliis Evestus.

31. mail toimus Orava kooli lasteaiarühma lõpupidu, kus kooliteele saadeti kaks last. Naksitrallide raamatust tuttava Muhvi eestvedamisel lütsid lasteaijalapsed koolimaja aulas koos peredega. Kuuma ilma leevenduseks said kõik peo alguses Naksitrallide valmistatud jäätisekokteili, sest nad kohtusid ju jäätiseputka juures. Lasteaijaõpetaja Rita Toma ja direktori kohusetäitja Ene Säinast andsid lastele tunnistused ja vanematele tänukirjad. Pidulõppes

Puiga lasteaias Siilike 19 last, kes sügisel kooliteed alustavad. Fotod: Diana Ruitlane-Rüütli

Vastseliina lasteaias lapsed, kes sügisel kooliteed alustavad.

tordisõõmisega lasteaiarühma ruumides. Laste õpetaja oli Rita Toma ja õpetaja abid Tuuli Dolgošev, Katrin Liivak.

Lasteaijalõpetajad, olete omandanud palju uusi oskusi, mida edaspidises elus kasutada. Võru vald on uhke teie üle ja ootame põnevusega, mida kõike te tulevikus korda saadate. Teie uudishimu ja õpihimu on imelised, hoidke seda alati endas.

Kallid õpetajad ja kogu personal - Võru vald tänab teid pühendu-

muse, kannatlikkuse ja armastuse eest, mida olete lastele kinkinud. Teie töö ja panus laste arengusse on hindamatu. Olete olnud laste esimeste hariduskogemuste kujundajad ja toetanud nende kasvamist ja õpihimu.

Palju õnne, tulevased koolilapsed ja lapsevanemad!

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist

Suvel tuleb Sännas pilliehituse laager

Juuliku alguses toimub Säanna kultuurimõisas väikekandele valmistamise laager, kus õpetajaks on pillimeister Mihkel Soon. Kümme soovijat saavad meistri juhendamisel teha endale päris oma pilli.

Mihkel Soon on Võru vallas tegutsev pillimeister, kes valmistab erinevaid traditsioonilisi keelpille muusikasõpradele üle maailma. Pilliehituse laagrit erinevates Eestimaa paikades on meister juhendanud juba rohkem kui viisteist aastat. Alustatakse pilli kuju joonistamisest toorikule ning lõpetatakse pilli mängukorda seadmise. “Iseendale väikekandele ehitamisega saab õpetaja juhendamisel hakkama igaüks, kel on julgust pihta hakata” ütleb Mihkel. “Küll ootan alla 15-aastaseid pilli

meisterdama koos täiskasvanuga. Mitmest laagrist on erilisena meelde jäänud pillid, mille tegid koos lapselaps ja vanaisa. Sellisest pillist saab perekonnareliikvia.”

Laagrilised saavad soovi korral ööbida Säanna kultuurimõisas, majutus ja toitlustus ei sisaldu laagri hinnas. Laager sobib hästi võrumaalastele, kes soovivad pilli ehitamise ajal ööbida oma kodus ja tulla puutöököta just meisterdamise ajaks.

Laagrisse saab registreeruda, kirjutades mihkel.soon@gmail.com või Piletilevi veebilehel.

Pilliehituse laager on osa Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammist.

Katrin Soon
MTÜ Kinetski

Kandele valmistamine. Foto: Erakogu

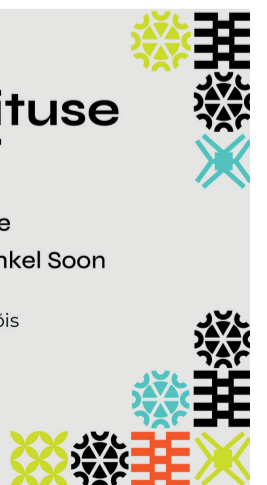
Pilliehituse laager

Väikekandele meisterdamine

Juhendaja Mihkel Soon

1.-6. 07. 2024
Säanna Kultuurimõis
150.- EUR

Tartu
2024

Valla koolide esimese kooliastme parimate õpilaste preemiareis toimus Jõgevamaale

Päikesepaistelisel 16. mail oli võimalus 40 Võru valla esimese kooliastme õpilasel osaleda preemiareisil. Edukad, hea käitumisega, nutikad ja koolielust rõõmu tundvad lapsed kogunesid kell 8 Võru Muusikakooli ette, et alustada põnevat teekonda Jõgevamaale.

ABZ Reisid OÜ giid Veronika tutvustas lastele päevakava ja jagas infovoldikud reisi kohta. Hea tuju saab ikka üllatuste ja magusaga. Neljale lapsele naeratas loosiõnn, sest nad said märgistatud voldiku ja ABZ firma poolt tillukese kingituse – nimesildi. Nii see reis algas.

Bussis oli rahulik meeleolu. Tee kulges Võru maakonnast Põlva maakonda, edasi Tartu maakonda. Jõgevamaa kohta rääkis giid põnevaid lugusid jääaja voorete tekkest, 12 järvest ja põgusalt tutvustas legendi Kalevipoja toimetamistest.

Päike silitas mõnusalts reisijate päid. Lennukalt kulges buss voorete vahel ja varsti oligi läbitud 125 km. Jõudsime Kääpa külla. Võrumaalt Kääpa lapsed itsitasid ja õpetaja Ülli pajatas loo, kuidas nad ootasid kooli külla tsirkust. Tsirkuse rahvas aga sõitis Võrumaa Kääpa asemel Jõgevamaale Kääpa külla.

Ees ootas meid Kalevipoja Koda. Jagunesime gruppidesse ja algas muuseumi külastus. Legendi tegelestega tutvusime kaasaegsel moel. Sai kuulata lugusid kõrvaklappidest, vaadata virtuaalseid stende, uurida läbi maalide Kalevipoja lugu. Põnev oli istuda justkui paadis ja vaadata filmi Kalevipoja eepose tegevusest. Maja oli täis põnevaid ülesandeid, mängu.

1,5 tundi möödusid lennukiirusel ja juba vahetasid grupid oma

Valla koolide esimese kooliastme õpilaste preemiareis. Foto: Erakogu

tegevuse. Meie grupp hakkas nüüd valmistama teemakohast järjehoidjat. Kasutada sai kohalikku rahvariie mustrit ja Kalevipojast joonistatud pilti. Sai ka kleepida oma järjehoidjale vahva värsirea: Ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormat, tuleb tarkust tunnustada.

Avastamist ja uurimist jagus veel ka pärast giidiga kohtumist. Lõuna oli märkamatu kätte jõudnud ja laste kõhud korisesid. Ka sellele oldi vallas ekskursiooni planeerides mõeldud. Pakuti maitsvat praadi ja kevadiselt värsket rabarberikooki.

Tänutundega vahvast kohtumisest Kalevipoja Kojas algas sõit Elistvere loomaparki suunas.

Taas saime giidi juhendamisel asjaliku ja teadmisi pungil retke mööda loomaparki. Karu Sofia oli edev karuneiu, kes on elanud juba Elistveres 26 aastat. Laste külastusel oli ta lahkelt nõus ennast näitama ja poseeris põnevalt. Ilvesed ennast avalikustada ei soovinud, aga terasemad suutsid ikkagi naatide varjust näha tema liikumist. Põhjäpõder korraks

näitas ennast ja siis pugis häirimatult oma lõunasööki. Vahva fakt-igal sügisel kukuvad tal vanad sarved maha ja ka ripsmed kukuvad talveks ära. Kevadel algab uuenuskuur. Pehme nahaga kaetud sarvekesed sirguvad ja hakkavad kasvama kaunid pikad ripsmed. Iga piiga tahaks küll selliseid ripsmeid omada. Nii saime näha ja kuulda veel palju elanike kohta, kelle koduks on Elistvere loomapark.

Märkamatu jõudis kätte aeg asuda koduteele.

Aitäh giid Veronikale, bussijuht Aigarile ja Võru vallast Siirile. Aitäh ka Võru vallale selliste õpetlike ja huvitavate preemiareiside eest.

Puiga põhikooli laste mõtted: 2. klassi õpilastele väga meeldis õppereis, sest oli äge, põnev ja huvitav. Reisimuljeid räägiti ka oma klassikaaslastele.

3. klassi õpilastele meeldis samuti reis väga ning külastatud paiku soovivad nad kõigile.

Merike Lipp

Puiga põhikooli õpetaja

Võru valla teise kooliastme parimate õpilaste preemiareis oli Lätti

Võru valla koolide preemiareis Põhja-Lätti ehk Vidzemesse sai alguse Võru Muusikakooli juurest kolmapäeval, 15. mail. Paari tunni pärast jõudsime Ligatne linna. 19. saj alustas seal tööd paberivabrik. Käisime uudistamas linna keskel asuvat liivakivipaljandit. Liivakivisse on uuristatud vabrikutöölise keldrid, mida kasutatakse ka tänapäeval. Paljand ise on ligi 50 meetrit kõrge ja 250 m pikk.

Seejärel külastasime Ligatne võrguparki. Seal on seiklemiseks puude külge riputatud võrgud, mida mööda sai liikuda maapinnast 4 meetri kõrgusel. See oli lõbus kogemus nii reisel olevatele lastele kui ka õpetajatele.

Lõunasöök oli võrgupargis ning seejärel sõitsime Rakši kaameliparki. Pargis elavad erinevad loomad: kaamelid, alpaka, laamad, kitsed, eeslid, mägiveised, lambad. Loomi sai lisaks vaatamisele

Valla koolide teise kooliastme õpilaste preemiareis. Foto: Erakogu

ka spetsiaalselt neile mõeldud maiustustega kostitada. See oli eriline loomapark just sellepärast, et saime mõnede loomade aedikusse minna neid silitama ja toitma. Lastele oli parki üles

seatud batuut. Loomaparki poest sai kaasa osta meeneid.

Oli väsitav, aga tore ja lõbus reis.

Rico Hanimägi

Puiga põhikooli 5. klassi õpilane

Kevadine tervisenädal Pargihaldja lasteaias

Lasva Lasteaia Pargihaldjas on traditsiooniks kujunenud tervisenädalate läbiviimine kolm korda aastas – sügisel, talvel ja kevadel. Tervisenädalad on täis aktiivset liikumist ning pakuvad lastele põnevust.

6. maist kuni 10. maini toimus lasteaia kevadine tervisenädal. Energiline esmaspäev pakkus lastele mitmesuguseid liikumismänge ja suurematele teatevõistlusi. Tähelepanelik teisipäev tõi kaasa rattapäeva. Lasteaia jalgte muutus tiheda rattaliiklusega tänavaks, kus pidi olema väga tähelepanelik, arvestama kaasliiklejate kui ka liiklusmärkidega. Lillehaldja rühma koolieelikud said oma rattasõidu oskusi proovile panna Lasva kergliiklusteel. Kiirel kolmapäeval toimus traditsiooniline aiajooks. Distsants oli parajalt pikk, rada kulges piki aia äärt, ümber lasteaia. Iga laps sai oma tulemust võrrelda sügiseselega. Tuleb tõdeda, et lapsed on muutunud kiiremaks ja vastupidavamaks. Nupukas neljapäev

pakkus nuputamist kogu perele. Öhtupoolikul oli avatud orienteerumisrada palo parkmetsas. Rajal paiknesid big-point salvestavad nupud, mis andsid ülesandeid ja juhiseid raja läbimiseks. Kõik jõudsid õnnelikult tagasi lasteaeda ning lahendasid ülesanded. Lõpuks said osalejad maitsta erinevaid smuutisid ning tutvuda koostisosadega, millest olid maitsvad joogid tehtud. Smuutimasinad soetati PRIA koolikava kaasnevate haridusmeetmete toetuse abil. Lasteaia nädala viimane päev reede oli rahulik, seda aitas rahulikuks muuta laste jooga.

Kevadise tervisenädala läbiviimisel oli kaasatud kogu Pargihaldja personal. Aitäh Pargihaldja perele selle nädala eest, mis oli täis lõbusaid sportlikke ja tervislikke tegevusi!

Piia Narvik
direktori asetäitja

Osalejad said maitsta erinevaid smuutisid ja tutvuda koostisosadega. Fotod: Erakogu

Lillehaldja rühma lapsed said oma rattasõidu oskusi proovile panna Lasva kergliiklusteel.

Lasva lasteaia traditsiooniline aiajooks.

Orava Kool külastas ERMi ja pidas perepäeva

Makeeletundides on meil programmis ka ülevaade eestlaste sugulasrahvastest, nende keeltest ning kommetest. Me kõik teame, kes on meie endi sugulased, ent mis teeb rahvad sugulasteks?

Et teemast paremini aru saada, võtsime 17. aprillil kogu kooliga ette õppekäigu Tartusse Eesti Rahva Muuseumisse, kus tutvusime näitusega "Uurali kaja" ning seejärel osalesime õppeprogrammis "Kuidas päike lauale saada". Näitusel saime giidituuri käigus teada, et soomeugrilased asustavad hiiglaslikku maa-ala Euraasia põhjaservas Skandinaaviast ja Läänemerest Taimõri poolsaare ja Jenissei jõeni Siberis. Saime kuulata ja võrrelda, kuidas kõlavad mõned tuntud sõnad erinevates sugulasrahvaste keeltes, uurisime erinevaid kaarte, vaatasime animatsioone ja videolõike, mis rääkisid erinevate rahvaste tavapärasest elust. Ekspositsiooni keskendumispunktideks on ühelt poolt soomeugrilaste elupaigad koos ümbritsevaga (komi tare, udmurdi ait, karjala saun, saami koda, handi metsalaager) ja teisalt mitmesugused rituaalid (täisealiseks saamine, pulmad, esivanemate mälestamine).

Näitus vaadatud, suundusime koos giidiga õppeklassi, osalemaks

programmis "Kuidas päike lauale saada". Näitusel komi taret külastades olime juba kuulnud komi rahvustoitudest, nende toorainest ning selle saamisloost. Nägime ka suurt ahju, milles enamik toite valmisid. Nüüd saime ise küpsetada komi traditsioonilisi lahtisi pirukaid šangasid. Giid jagas kõigile põlled ning üheskoos segasime-sõtkusime taigna, rullisime selle õhukeseks ning siis õppisime, kuidas vormida taignast ümarad "kausikesed", kuhu sai tõsta täidise, mille põhiline koostisosa oli kartulipuder. Pirukad valmis vormitud, tõstsime need plaadile ja panime ahju küpsema. Samal ajal, kui ahjust hakkas hõrku hõngu immitsema mängisime meie äraarvamismängu: kõik said järgemööda teistele kehakeeles kujutada sugulasrahvaste seonduvat - teised pidid ära arvama, keda või mida kujutatakse. Üheskoos pirukaid süües ning teed juues võtsime õppepäeva kokku ning jõudsime tõdemusele, et kõik vaadatu-kuuldu-tehtu võimaldas meil oma seniseid teadmisi sugulasrahvaste kohta mitmekesistada.

Sugulased olid meie koolis tähelepanu keskmes ka 10. mail, mil pidasime koolis Perepäeva, kuhu olid oodatud kõigi emad-isad-vanaemad-vanaaisad. Ettevalmistusi olid oma õpetajate juhendamisel

teinud kõik õpilased: lauldi, tantsiti, loeti luuletusi ning mängiti klaverit. Kontserdi võtsid kuulajad suure aplausiga vastu, tänades ja tunnustades esinejaid pingutuse eest. Meie kooli tublid kokatädid olid üles seadnud kohvi- ja teelaua, kus kostitasid kõiki omaküpsetatud pirukate ning rabarberikoogiga. Küpsetisi nautides said mõnusasti omavahel vestelda kõik: lapsed, vanemad, õpetajad. Meeleolu oli ühelt poolt elev, mõnus oli koos aega veeta, aga täiskasvanute

jututeemades oli ka kurbi noote: vanemate klasside õpilaste koolitee jätkub järgmisel aastal juba uues koolis ning see teeb nukraks nii lapsed kui vanemad.

Lasteaiaõpetaja Rita Toma oli ette valmistanud meisterdamise töötoa. Iga laps sai koos ema või vanaemaga meisterdada korvi ja karbi ning need kenasti ära kaunistada. Valminud esemed sai iga pere koju kaasa võtta, olid need omamoodi emadepäeva kingitused - koos tehtud, hästi tehtud. Kõik

perepäevaks planeeritu sai kenasti tehtud ning tagasiside sündmusele oli hea. Koos veedetud aeg on oluline, see liidab lapsi ja vanemaid kui ka kooli ja kodusid.

Ülle Tamm
Orava kooli õpetaja

Orava koolipere ERM-is, kus tutvuti näitusega "Uurali kaja" ning seejärel osaleti õppeprogrammis "Kuidas päike lauale saada".

Perepäeval meisterdati ühiselt. Fotod: Piret Pärn

Vald tänas koolide III kooliastme ja gümnaasiumi parimaid õpilasi

Võru valla koolide III kooliastme ja gümnaasiumi parimad õpilased. Foto: Maidu Jaason

Suurepärase tulemustega Võru valla koolide III kooliastme ja gümnaasiumiõpilased olid 29. mail kutsutud Võru kultuurimaja Kannel tänuüritusele.

Tänukirjad andsid üle Võru vallavolikogu esimees Georg Ruuda ja vallavanem Kalmer Puusepp.

"Kõik inimesed, kellest on midagi saanud, on oma haridusteel ise olulist osa etendanud." - Walter Scott

Tänupeole oli kutsutud 57 noort, kes on näinud vaeva, et oma saavutustes esikohtadele jõuda. 57 noorest 25 said tänukirja väga heade õpitulemuste eest ning 47 eduka osalemise eest üleriigilistel ning maakondlikel olümpiaadidel, võistlustel ja konkurssidel. Lisaks tänati noori juhendanud õpetajaid ning ka kõiki koolijuhte toredate koolikeskkonna loomise eest.

Meeleoluka kontserdi andsid

Jaagup Tuisk ja Reimo Namm. Lisaks jagas Jaagup Tuisk noortele oma kogemusi eesmärkide püstitamisest ja sihikindluse vajalikkusest elus.

Katariina Ummelk
avalike suhete spetsialist

NURSI KOOL 295

20. JUULIL 2024 KELL 11
ON VILISTLASTE JA ENDISTE ÕPETAJATE
KOKKUTULEK OMA VANAS ARMSAS
KOOLIMAJAS

OSAVÕTUTASU 20 EUROT
KANDA PALUN
MAIMU HINN A/A
EE80220000110359656

INFO JA REGISTREERIMINE:
5313107 (SIRJE SAARNIIT)
VÕI 51909744 (MAIMU HINN)

NGTS
VÕRU VALD

NOORTE HEAOLU

Võru valla noor vanuses 13-29

Kui sa hetkel ei õpi ega tööta
või soovid olla teadlikum
oma hariduse ja karjääri
planeerimisest,
siis võta ühendust!

5343 6613
monika.kuuba@edu.voruvald.ee

facebook.com/noorteheaolu
instagram.com/noorteheaolu

ÜHISELT LEIAME SIHI, MIS SULLE MEELDIB.

Parksepa keskkooli Erasmus+ õpiränne apelsinilinnas Valencias

Parksepa keskkooli ettevõtluse õpetajal Juta Madli Lauril ja huvijuht Airi Pütsepil oli 22.–27. aprillini võimalus osaleda Erasmus+ õpirändel Hispaanias, Valencias. Kursus, mis hoolikalt välja valiti, kandis pealkirja “ICT and Outdoor Teaching and Learning”, eesti keeles “IKT vahenditega õppimine õues”:

- I - informatsioon
- K - kommunikatsioon
- T - tehnoloogia.

Õpirännet rahastab Euroopa Liit. Kursusel osales kokku kümme õpetajat Euroopa eri paikadest: kaks Itaaliast, kaks Saksamaalt, neli Poolast ja kaks Eestist.

Kursust juhendas sümpaatne ja intelligentne, suurepärase empaatiavõimega Itaalia juurtega, Firenzest pärit Iacopo Falciani. Talle oli oluline geograafia, loodus ja keskkonnasäästlikkus ning neid teemasid eri vaatenurkadest jagas ta ka kursusel.

Meie õppepäevad olid üles ehitatud väga ladusalt ja asjalikult: esimese poole päevast veetsime siseruumis, kus tutvusime uute interaktiivsete keskkondadega (nt Trello, Flyp, Goose Chase, Lingoclip, Plickers, PlantNet jne). Teine osa päevast möödus linna olulistest paikades õppides. Nii näiteks saime ülesande kohalikul

turul, kunstimuseumis, kahes pargis ja linnaruumis. Turul pidime leidma viis erinevat köögivilja ja välja selgitama, kust toodang tuleb ning kas tegemist on mahe- ja hooajalise tootega. Eesmärk oli tutvuda kohaliku turu ning puu- ja köögiviljadega.

Kunstimuseumis oli ülesandeks leida meid kõnetav kunstiteos ja seda kirjeldada, pargis püüdsime äpi abiga määrata puid, mis ette olid antud ja kirjutasime-joonistasime lõpuni muinasloo, mille alguse kursuse juhendaja meile rääkinud oli. Linnaruumis toimus aaretejaht – otsisime etteantud paiksid ja täitsime ülesandeid. Mängu tuli panna nii suhtlemis- ja loovus. Selle kaudu saime aimu linna olulistest väärtustest: tänavakunst, taaskasutus, uued veekraanid avalikus linnaruumis jne.

Linnaliikluses võis näha meele- tult palju jalgrattureid ja õhtusel tunnil tervisesportlasi, kellest suurem osa jooksis. Märkimisväärt on, et enamik jooksjatest olid mehed – nii noored kui ka vanemaalised. Polnud hetkegi, kui oleks võinud silmata, et pargi jooksurada on tühi, vastupidi, jooksjaid oli väga-väga palju. Leidus ka kõndijaid, joogaharrastajaid, akrobaate.

Töö ja arutelud toimusid enamasti segameeskondades, mis moodustusid erinevatel päevadel isemoodi. Kõik said kõigiga suhelda ja töökeeleks oli inglise keel. Suheldi nii klassiruumis kui ka väljaspool, nii suuliselt kui ka sotsiaalmeedias. Keelepraktika oli intensiivne ja väga arendav.

Enamik kursuselasi oli enne õpirännet sarnaselt meeletatud – hinges valitses kerge ärevus, et kuidas pikk õppenädal võoras keelekeskkonnas kulgeb, kuidas eneseväljendamisega toime tulla ja kas üksteisest aru saadakse. Rõõm oli tõdeda, et hirm oli asjatu, sest kursuse juhendaja lõi meeldiva töökeskkonna ja ennast väljendada ning teisi kuulata oli inglise keeles lihtne. Lisaks õppetööle sai rikkamaks ka vaatamisväärsuste ja kultuuri pagas. Külustusnimekirja kuulusid näiteks uus Teaduse ja Kunsti linnaosa (mille arhitektiks on maailmakuulus valentsialane Santiago Calatrava), Turia aed, Biopark (kus loomad elavad vabas looduses, mitte puurides), botaanikaaed, Las Arenase rand. Kursuse käigus viidi läbi linnatuur koos giidiga, lisaks kümnete kilomeetrite kaupa kõndimist, kõndimist ja veelkord kõndimist.

Ronitud sai mitmete kõrgete

Õpirände grupp ja grupijuhendaja Iacopo Falciani. Fotod: Erakogu

Kaasrahastanud Euroopa Liit

Erasmus+

Rikastab elu, avardab silmaringi.

hoonete vaateplatvormidele, kust avanes lummas vaade linnale – hoonetel olid valdavalt soojad beežid toonid ja vana kõrvuti uue ning modernsega.

Proovisime ka kursusejuhendaja poolt soovitatud Valencia parimat paella't ja saime teada, et sõna paella tähendab panni.

Soovitan läbitud kursust ja linna kõigile, kes tahavad avastada värvi-

kaid paiku ja ammutada teadmiste karikasse uusi tarkuseterasid.

Airi Pütsep

Parksepa keskkooli huvijuht Erasmus+ koordinaator

Erihoolekanne annab inimesele lootuse ja uued võimalused

Sotsiaalhoolekanne on üks valdkond, millest rääkimine pole riigis nii popp kui kestlikkuse või rohe-teemad, rääkimata rahvale meeldivast kultuurist või meelelahutusest. Sotsiaalhoolekanne tähendab toetusi ja teenuseid ning on juba algusest peale inimeste peas seotud abivajajate, maksimaksja raha ning vaeva ja viletsusega.

Tegelikult on sotsiaalvaldkond seotud alati positiivsusega. Kellegi elu muutub, läheb paremaks ja lootusrikkamaks ning tekivad uued võimalused. Just seda mõtet tuleb meil võimestada.

Kulu või tulu?

Sotsiaalvaldkonnas on üks sektor, kus maksimaksja raha läheb alati „täie ette“ ja toodab ainult head ja edasiviivat, kuid millest räägitakse laste ja eakate vajaduste kõrval vähem. See on psüühilise erivajadusega inimeste hoolekanne. Õnneks on ühiskond jõudnud punkti, kus vaimne tervis ja selle hoidmine on aktuaalne ning iga sellesse valdkonda suunatud ressurss toob kasu. Aga siinkohal tuleb ka meeles pidada, et on inimesi, kelle vaimne toimetulek on juba kas sünnipäraselt või noores eas omandatud haiguste ja kogemuste tõttu selline, et nad vajavad oma ellu abi ja tuge rohkem kui keskmine kodanik. Nendele inimestele ongi mõeldud erihoolekandeteenused.

Tavaline elukorraldus väikestes kodudes

Erihoolekande teenustele saab inimene tulla juba 18-aastaselt, kui toimetuleku- või hoolduskool on lõpetatud ja noor on saanud täisealiseks. Kui sinnamaani on noore vanemad saanud rahulikult käia tööl, sest lapse elu on kooli poolt olnud korraldatud, siis nüüd tekib küsimus – kuidas edasi, kui laps on suureks saanud?

Nii nagu iga laps suureks saades oma pere pesast välja lendab, nii saab lennata ka psüühilise erivajadusega noor ning alustada oma elu toredates ja tegutsemistahet täis töötajatega grupikodudes. Enam ei ole selliseid suuri hooldekodusid, kuhu inimene „ära pandi“ ja kus valvasid kurjad sanitarid. Nüüd on peaaegu igal pool kaasaegsed ja väikese grupiga perelaadse korraldusega kooselu võimaldavad üksused. Kodud, kust on võimalik minna nädalalõpul perele külla või sõita puhkusele. Kõik need üksused asuvad kogukondades, kohtades, kus avalikud teenused (töökohad, õppeasutused, arstiabi, poed, kinod, teatrid, iluteenused jne) on kõigile kättesaadavad.

Olemas on ka töö- ja tegevus(-päeva)-keskused, kus päevasel ajal saavad noored erinevates tegevustes oskusi juurde õppida ja ka vaba aega veeta ning õhtul jälle koju minna.

Taastumist toetavad tegevusju-

hendajad

Nii grupikodudes kui päevakeskustes töötavad tegevusjuhendajad, kes on väljaõppinud spetsialistid. Nende roll on olla igapäevaselt elaniku kõrval asenduspereliige, kes aitab igapäevaelu toimingutega või siis viib töö- ja tegevuskeskustes läbi erinevaid loovaid tegevusi.

Erihoolekandevaldkond on täna rebimas ennast lahti postsovetlikust puudele ja abivajadusele keskendunud kultuurist ja on sisse toonud mõiste „taastumine“. See ei tähenda tervenemist, küll aga toimetulemist sõltumata oma haavatavusest (haigusest või erivajadusest), see tähendab inimeses julgust näidata teistele oma tugevusi ja häid kogemusi ning olema täisväärtuslik kogukonna ja ühiskonnaliige.

Taastumise teekonnale saab inimene astuda siis, kui ta ise usub oma võimetesse ja saab ise oma elu üle otsustada. See tähendab, et ka teda ümbritsevad inimesed peavad andma talle lootust ja süstima optimismi, mis vaimse tervise häirega võib kaduma minna.

Erivajadusega inimest tõstab kõrgemale kõik, mis teisi inimesi – võimalus õppida ametit, võimalus töötada jõukohasel töökohal ning olla ka tähelepanelikult ära kuulatud ja mõistetud.

Tegevusjuhendajad muudavad elusid

Erihoolekandevaldkonda tulevad

tööle inimesed, kellele meeldib teha tähendusriikast tööd, muuta igapäevaselt elusid sisukamaks ja võimalusterohkemaks. Särtsakad ja tähelepanelikud inimesed, kes valdkonnas töötavad on öelnud: „Oleks ma varem teadnud sellistest võimalustest!“. Paraku on erihoolekandevaldkond jäänud tihti peale üldhooldekodude varju ja tihti neid ka samastatakse.

Tegelikkuses on erihoolekandevaldkonnas töötaval inimesel ainulaadne võimalus oma igapäevase tööga teha väikeseid imesid, sest just igapäevane taastumise toetamine aitab muuta psüühilise erivajadusega inimeste elu tugevaks ning toetada neid kogukonda lõimumisel.

Iseenda (taas)avastamine

AS-i Hoolekandeteenused (HKT) Pärnu Niidumetsa kodu ööpäevaringse erihooldusteenuse eakas elanik Riho on kogu elu elanud erinevates suurtes hooldekodudes ning hindab kõrgelt elu väikeses hubases kogukonnas asuvas kodus. „Kõike teeme kodus ise, koristame ja hoolitseme aia eest, teeme süüa ise. Siin on hea, kõik on käe-jala juures, saan ise käia jalutamas, poes, rannas, kontserditel. Lühimälu mul ei ole eriti, aga nüüd saan üksinda väljas käimisega hakkama – luuran nutitelefoni pealt, mis kus on.“ Riho hindab väga ka seda, et kogukonnas elades

saavad ka tema tütre sagedamini tal külas käia.

Roman elab HKT Tallinna kogukonnaelamise teenusel ja ka tema on varasemalt elanud suurtes hooldekodudes. Meenu-tades möödunud räägib ta endast kui invaliidist ja patsiendist. Kui aga jutuks tuleb elu tänasel päeval, näeb ta ennast hoopis teisiti. „Saan käia poes ja teha ise meelepärast sööki, meil on kenad riided ja mugav kodu koos oma toaga. Siin on ka internet, saame vaadata erinevaid telekanaleid ja lugeda uudiseid, ka arvutimänge mängida. Raamatukogus saab käia, spordiga tegeleda.“ Tallinnas kohtub ka Roman rohkem oma vanematega, sest Võisikule oli neil varem Narvast liiga pikk tee tulla. „Selline elu on täisväärtuslik, mul on töö ja võimalus ühiskonnas kasulik olla.“

Aitäh kõikidele tegevusjuhendajatele, kes toetavad psüühilise erivajadusega inimesi nende taastumise teel ning aitavad neil olla oma elu loojad. Soovin, et tegevusjuhendaja tööd märgataks ja hinnataks enam ning et üha enam särasilmseid inimesi jõuaksid sellesse ametisse, et aidata erivajadusega inimestel elada oma parimat tavalist erilist elu.

Liina Lanno

AS Hoolekandeteenused juhatuse esimees

Eakate vastu suunatud vägivald – kas ja kuidas sellega võidelda?

Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi põhiteenuse juht **Lenne Indov** peab vägivaldaga võitlemisel oluliseks märkamist, sekumist ja julgust otsida abi. Kui palju eakaid kannatab igal aastal vägivaldajuhtumites ning kas ja kuidas saab igaüks meist olla neile toeks?

Millised on peamised eakate vastu suunatud vägivalda tüübid?

Institutsionaalne ehk väljaspool eaka kodu toimuv väärkohtlemine, tahtlik või tahtmatu hooletusse jätmine, otsene ja kaudne füüsiline, emotsionaalne või psühholoogiline vägivald, seksuaalne väärkohtlemine, samuti rahaline või muul viisil materiaalne ärakasutamine.

Kui teadlik on ühiskond sellest, et ka eakad võivad sattuda lähisuhtevägivalda ohvriteks?

Ühiskond on üha teadlikum sellest, et lähisuhtevägivald võib mõjutada inimesi sõltumata nende vanusest, soost, rassist, sotsiaalsest staatusest või muudest tunnustest. Tuleb tõdeda, et eakate vastu suunatud vägivald on aegade jooksul pööratud vähem tähelepanu kui näiteks lähisuhtevägivald üldiselt, kuid viimastel aastatel on tehtud pingutusi probleemi teadvustamiseks ja selle vastu võitlemiseks.

Eakate lähisuhtevägivalda juhtumid võivad olla eriti keerulised, sest ohvrid võivad olla füüsiliselt nõrgemad või sõltuvad vägivaldast hooldamisel või majanduslikult. Lisaks võivad eakad inimesed olla vähem teadlikud oma õigustest või karta, et nende kogemust ei võeta tõsiselt. Samuti seisame silmitsi iganenud hoiakutega, et abi saamine on tabu ja inimene peab ise hakkama saama.

Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi ja ennetusteenuste osakond on teinud jõupingutusi teadlikkuse tõstmiseks, et kõik ühiskonna liikmed oskaksid paremini märgata eakate vastu suunatud vägivalda. Lisaks on aastast aastasse paranenud abisaamise võimalused. Vägivaldaohvritele pakume nõustamist, ajutist majutust, õigusabi ja muid toetavaid meetmeid, et aidata neil vägivaldast pääseda ja oma elu uuesti üles ehitada. Siiski näeme, et on oluline jätkata teadlikkuse suurendamisega ja ressurside kättesaadavaks tegemisega, et kõik, sealhulgas eakad, saaksid

vajaduse korral abi.

Kas eakate vastu suunatud vägivalda osatakse ka märgata?

Eakate vastu suunatud vägivalda võib olla keeruline märgata mitmetel põhjustel, sealhulgas ohvrite endi häbistamise või hirmu, hooldekodudes ja teistes hoolekandeesutustes toimuva vägivalda varjamise ning ühiskondliku arusaama tõttu, et eakad inimesed ei pruugi olla vägivalda ohvrid. Siiski on oluline mõista, et eakad on sama haavatavad (lähisuhtevägivald) kui nooremad inimesed ning et selle äratundmine ja sekkumine on oluline nende kaitseks.

Siinkohal toon mõned märgid, mida tasub eakate vägivaldaohvrite juures märgata:

- füüsilised vigastused nagu verevalumid, luumurrud või põletused, eriti kui neid esineb korduvalt või selgitamatul viisil;
- ärevus, depressioon või muud muutused käitumises või meeleolus, mis võivad viidata vägivaldaohvrile;
- hooldekodus elavate eakate puhul on nendeks näiteks hooletusse jäetud väljumine, kehv hügieen või muudele põhilistele vajadustele ebatavaline reageerimine.

Majandusliku ekspluateerimise märkideks on näiteks suurte rahasummade väljavõtmine arveldusarvelt või ebatavalised ülekanded, maksmata kommunaalarved ja võlad.

Siinkohal tahan rõhutada, et märkamise kõrval on ülioluline just sekkumine. Kogukonna liikmed, tervishoiutöötajad, hooldajad ja teised eakatega kokku puutuvad inimesed peaksid olema teadlikud nendest märkidest ja võtma tõsiselt igasuguseid kahtlusi vägivalda või hooletuse suhtes. Vajadusel tuleks ohvritele pakkuda toetust ja abi ning suunata ohvriabisse või kohalikku omavalitsusse.

Kas eakad ise oskavad ära tunneta, et see, mis nendega toimub, on lähisuhtevägivald?

Eakad võivad olla teadlikud, et nendega toimuv käitumine või suhted on ebatervislikud või koguni vägivaldsed, kuid nad võivad kogeda ka segadust, häbi või hirmu, mis takistab neil olukorrale otse silma vaadata. Siiski võib osa eakaid olla teadmatud või

aitada, et nad on vägivalda ohvrid, eriti kui vägivald tuleb lähedaselt pereliikmelt või hooldajalt.

Paljud eakad võivad kogeda vägivalda ja arvata, et see on normaalne osa nende suhetest või hooldekodu elust. Nad võivad karta, et nende olukorda ei võeta tõsiselt või et nad ei saa abi. Samuti võivad nad olla mures selle pärast, kuidas nende teised suhted või elu muutub, kui nad vägivalda paljastavad.

Oluline on pakkuda eakatele turvalist keskkonda, kus nad saavad avameelselt rääkida oma kogemustest ja muredest ning kust neile pakutakse tuge, toetust ja vajadusel ka abi. Eakatele tuleks selgitada, et nad ei pea kannatama vägivalda all ja et neil on õigus abi ja kaitsele. Tervishoiu- ja sotsiaaltöötajad, samuti muud tugispetsialistid mängivad olulist rolli eakate teavitamisel nende õigustest ja abivõimalustest.

Kas eakad julgevad rääkida lähisuhtevägivaldast?

Eakad võivad tunda mitmeid takistusi lähisuhtevägivaldast rääkimisel, kuid paljudel juhtudel on neil võimalik rääkida, kui neile pakutakse turvalist ja toetavat keskkonda ning kui neil on teadlikkus sellest, et nad ei pea oma olukorda üksi taluma.

Mõned takistused, mida eakad võivad kogeda lähisuhtevägivaldast rääkimisel, on:

- häbi. Eakad võivad häbeneda või tunda end süüdi, et nad on

vägivalda ohvrid, eriti kui vägivald tuleb lähedastelt pereliikmetelt või hooldajatelt. Nad võivad karta, et teised mõistavad neid hukka või ei usu nende lugusid;

- hirm tagajärgede ees. Eakad võivad karta vägivaldast reaktiooni või seda, et juhtunu avalikustamine võib olukorda veelgi halvendada. Nad võivad karta, et kaotavad eluaseme või toetuse, eriti kui vägivaldast on nende peamine hooldaja või finantsiline toetaja;
- puudulik teadlikkus abivõimalustest.

Kuigi eakad võivad kogeda eeltoodud takistusi, on oluline pakkuda neile turvalist ja toetavat keskkonda, kus nad saavad oma kogemustest rääkida. Lisaks eelmainitud tervishoiu- ja sotsiaaltöötajatele ning erinevatele tugispetsialistidele võivad usaldusväärsed sõbrad, pereliikmed ja teised lähedased inimesed olla olulised toetajad eakatele, kes kogevad vägivalda, aidates neil leida vajalikku abi ja toetust.

Kas ja kui palju eakaid on pöördunud ohvriabi poole ja mis on olnud peamised mured?

2023. aastal pöördus ohvriabisse 227 eakat ehk 6% kõikidest uute juhtumitega seotud pöördujatest. Peamisteks pöördumiste põhjusteks oli vaimne ja füüsiline vägivald.

2024. aastal oleme Sotsiaalkindlustusametis võtnud üheks eesmärgiks jõuda rohkemate

eakateni – selleks tegeleme ennetus ja teavitustööga, mis on suunatud eakate märkamisele ja sekkumisele.

Kuhu võivad eakad pöörduda, kui neil on tunne, et nad on sattunud lähisuhtevägivalda ohvriks?

Kiireim viis saada abi on helistada sotsiaalkindlustusameti ööpäevaringsele ohvriabi kriisitelefoni 116 006, kus nõustajad pakuvad emotsionaalset tuge, jagavad infot abi saamise võimaluste kohta ning juhendavad suhtlemisel teiste asutustega.

Vahel on kergem oma murest kirjutada – selle jaoks on veebilehel palunabi.ee loodud eraldi vestlusaken.

Neil, kes eelistavad silmast-silma kohtumisi palume pöörduda maakondlike ohvriabi töötajate poole, kelle kontaktid leiab palunabi.ee kodulehelt.

Kui inimene vajab emotsionaalset tuge, tal on mure enda või lähedase haiguse pärast, esinevad eksistentsiaalsed või spirituaalsed küsimused, vajab tuge leinas või surija ja tema lähedaste toetamisega, julgustame helistama sotsiaalkindlustusameti emotsionaalse toe ja hingehoiutelefonile 116 123, kus nõustajad pakuvad emotsionaalset tuge iga päev kell 10–24 ning hingehoidjad on samal liinil kättesaadavad kell 16–24.

Lenne Indov

Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi põhiteenuse juht

Kuhu pöörduda, kui vajad abi?

	116 006 võltsimata: +372 614 7393 OHVRIABI KRIISITELEFON	116 111 võltsimata: +372 600 4434 LASTEABI TELEFON	660 6077 VÄGIVALDAST LOOBUMISE TUGILIN	116 123 EMOTSIONAALSE TOE JA HINGEHOIU TELEFON	660 7320 INIMKAUBANDUSE ENNETAMISE NÕUANDELIIN	VAIMSE TERVISE VEEBINÕUSTAMINE
Kellele ja mis murega?	Inimestele, kes on langenud kuriteo, hooletusse jätmise, halva kohtlemise ning füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivalda ohvriks hiljuti või ka pikemat aega tagasi. Pöörduda võivad ka abivajajast teatajad, soovi korral tagatakse anonüümsus.	Nii lastele kui täiskasvanutele nõu küsimiseks ja abi saamiseks või abivajavast ja hädaohus olevast lapsest teatamiseks. Pakutakse esmast nõustamist, vajadusel edastatakse info erinevatele spetsialistidele.	Vägivalda toimepanijatele, nende lähedastele või vägivalda toimepanijatega tegelevatele spetsialistidele. Pöörduda võib ka vägivalda toimepanemiste ennetamiseks.	Täiskasvanutele ärevuse maandamiseks, toimetulekuvõime parandamiseks ja eluliste teemade arutamiseks. Nõustaja toetab probleemidele lahenduse leidmisel ja vajadusel suunab edasi vaimse tervise veebinõustamisele.	Inimesed, kes on langenud tööalase või seksuaalse ekspluateerimise, prostitutsiooni kaasamise, kuritegevusele sundimise või fiktivse abielu ohvriks. Pöörduda võivad ka spetsialistid ja abivajajast teatajad.	Inimestele, kelle igapäevaelu ja toimetulek on häiritud, kelle elus on pingeid ja raskusi. Vaimse tervise veebinõustamine ei asenda arstiabi ega teraapiat.
Kes vastab?	Kriisiteenuse spetsialistid	Erialase kõrghariduse ja nõustamiskogemusega spetsialistid	Psühholoogia või sotsiaaltöö taustaga nõustajad	Erialase ettevalmistuse ja kogemusega spetsialistid ning hingehoidjad	Inimkaubandusohvrite nõustajad	Vaimse tervise spetsialistid
Millal?	Ööpäevaringset ja veebinõustamine palunabi.ee	Ööpäevaringset, lisaks veebinõustamine lasteabi.ee ja info@lasteabi.ee	E-R 10-16 ja tugiliin@sotsiaalkindlustusamet.ee	Kell 10-24 emotsionaalse toe nõustajad Kell 16-24 hingehoiu nõustajad	E-R 8.30-17.00 ja inimkaubandus@sotsiaalkindlustusamet.ee	www.palunabi.ee/vaimne-tervis
Mis keeles?	Eesti, vene, inglise	Eesti, vene, inglise	Eesti, vene, inglise	Eesti, vene, inglise	Eesti, vene, inglise	Eesti, vene, inglise
Hind	Tasuta	Tasuta	Tavaline tariif	Tasuta	Tavaline tariif	Tasuta

TÄHELEPANU LEMMIKLOOMA OMANIKUD!

SUVI ON TÄIES HOOS NING NII LAPSED KUI KA LEMMIKLOOMAD KIPUVAD ÜHA ENAM ÕIE VÄRSKE ÕHU KÄTTE. TÄHELEPANELIKUD VALLAKODANIKUD ON MÄRGANUD KÄESOLEVA AASTA KEVADEL AVALIKEL MÄNGUVÄLJAKUTEL LASTE HULGAS LEMMIKLOOMI. ON HEA TAVA, MIS ON MUUHULGAS KIRJA PANDUD KA VÖRU VALLA KOERTE JA KASSIDE PIDAMISE ESKIRJADES, ET KOERA OMANIK EI VIIBI KOERA VÕI KASSIGA SUPLUSKOHAS, KALMISTUL, SPORDI- VÕI MÄNGUVÄLJAKUL NING HARIDUSASUTUSE KASUTUSES OLEVAL TERRITOORIUMIL (1. MAIST KUNI 1. SEPTEMBRINI). LUBAMATU ON LASTA KOERAL VÕI KASSIL REOSTADA KORIDORI, TREPIKODA, TREPII, HOOVI, TÄNAVAT JA MUUD AVALIKKU VÕI ÜLDKASUTATAVAT KOHTA. KUI KOER VÕI KASS ON REOSTANUD EELNIMETATUD KOHTI, ON LOOMA OMANIK KOHUSTATUD SELLE KOHE KORISTAMA. HOOLIME ÜKSTEISEST JA VÄLDIME ÕNNETUSI!

Eikkellegimaal keset loodust - mida see meile õpetab?

MTÜ Eikkellegimaa veebilehel on kirjas: „Meie hariduslikul eesmärgil korraldatud üritused ja tööd propageerivad säilienõtkemat eluviisi ja tugevamat kogukonda. Me püüame tarbimise asemel ise rohkem luua, võttes vastutuse ümbritseva keskkonna heaolu eest.

Mets on meid ümbritsev keskkond ja meie peamine õpetaja.“
Tellaste külas, Võru ja Setomaa valla piiril, Piusa jõe ääres asub põnev mittetulundusühing Eikkellegimaa. Neile külla minnes tuleb kõigepealt läbida jalgsi kaunis metsarada, mis on justkui sissejuhatus ees ootavale.

MTÜ juhatuse liige Rea Sepping tutvustab, et tegemist on pere MTÜ-ga, kus tegutseb lisaks temale ka tema abikaasa, Austraaliast pärit Justin Mark De Bondi. Justin Mark ja Rea on Tellaste külas, Võru vallas elanud viis aastat. Nad mõlemad on loodushariduse taustaga, Justin Mark De Bondi lisaks veel ka sotsiaalvaldkonna taustaga. MTÜ peamiseks tegevuseks on looduse lähedase eluviisi propageerimine. Rea Sepping rõhutab, et see, kuidas nad elavad, on kõik läbi mõeldud ning igas aspektis on arvestatud maaläheduse, looduse austamise ja keskkonna säästmisega. Rea selgitab: „Me elame tarbimise ühiskonnas, inimesed ei oska enam asju parandada ega ise toitu kasvatada. Ei teata, kuidas ökosüsteem töötab või kuidas käituda keskkonnasõbralikult.“ Rea sõnul teevadki nad katsetusi, kuidas elada võimalikult ökonoomselt, tervislikult ja keskkonnasõbralikult

Läbi töötubade ja koolituste annavad MTÜ Eikkellegimaa liikmed kogunenud teadmisi ja oskusi edasi ka teistele huvilistele. Fotod: Ruudu Rahumaru

kombineerides vana ja uut. Näiteks on neil kuivkompostkäimla, kodu puhastamiseks kasutatakse pigem looduslikke vahendeid ja võimalikult palju toiduaineid kasvatatakse ise, kuid samas kasutavad nad autot ning neil on internetiühendus. Esmapilgul võib tunduda, et elatakse nagu vanasti, aga samas nagu kahe maailma vahepeal. Siit ka MTÜ nimi - Eikkellegimaa.

MTÜ tegevusvaldkonda kuuluvad nii koolitused kui ka tööd. Rea Sepping tegutseb maastikukujunduse- ja toidukasvatuse alal, Justin metsa- ja loodusteraapia alal. Rea Sepping rääkis: „Just metsik elukoht annabki võimaluse katsetamiseks, võimalikult palju ise tegemiseks, aga ka looduse nautimiseks. Läbi töötubade ja koolituste anname kogunenud

teadmisi ja oskusi edasi ka teistele huvilistele.“

Eikkellegimaal korraldatakse ka festivale. Viimati toimunud seenefestivalil õpetati, kuidas seeni kasvatada, korjata ja liiki määrata. Kuna Rea Seppingule on südamelähedane permakultuur, siis korraldatakse ka toidusalu koolitusi, mille eesmärk on õpetada, kuidas taimi kasvatada nii, et ei pea nõ „hullult rabama“. Rea Sepping räägib, et tegelikult teevad nad mõnes mõttes teadust. Nad katsetavad ja vaatavad, mis toimib ja mis ei toimi. Teevad vigu ja proovivad uuesti. Neil on endal nn katseaed erinevate puude ja pöösastega, mis on hästi tootlik, kuid vajab vähe hoolt.

Kuna mõlemad on meelsasti õues tegutsejad, korraldatakse vahel

ka maastikuteatrit ja lastelaagreid. Käsil on mitmeid erinevaid projekte maalähedase elu tutvustamiseks, mille käigus saab magada telkides, süüa lõkke peal tehtud toitu, teha aiatöid, käia ujumas ja saunas. Kui paljudele tundub see täiesti tavaline maaelu, siis on ka päris palju neid, kes on sellest kõigest kaugenud.

MTÜ selle suve suurim projekt on Tartu 2024 programmi raames augustis toimuv Piusa ürgoru maastikuteater „Ääremaastikud“. See on kogukondlik „teatrimatk“, mis viib publiku kahel esimesel augusti nädalavahetusel kahe-tunnisele sündmusterohkele jalutuskäigule Piusa jõe ürgorgu.

Vabaühenduse nimi: MTÜ Eikkellegimaa
Asukoht: Tellaste küla, Võru vald
Asutatud: 21.09.2017
Esindaja: Rea Sepping

Publik viiakse teekonnale, kus looduses avanevad erilised stsenaariumid.

Külaliste lõpetuseks räägib Rea Sepping, et pigem on MTÜ alles ehitamise faasis ja enda tegevuse parema reklaamimiseni pole veel jõutud. MTÜ Eikkellegimaa soovetakse arendada keskuseks, kus saab korraldada erinevaid loodusteraapia- ja keskkonnaharidusega seotud üritusi. Lähiajal on plaanis ehitada ürituste korraldamiseks eraldi hoone ja leida inimene, kes tegeleks turundusega. Kuna MTÜ

Eikkellegimaa tegevus ei ole hetkel veel Rea Seppingu ja Justin Mark De Bondi igapäevane põhitöö, liigutakse eesmärgi poole rahulikus tempos.

MTÜ ootab külla ja on avatud erinevatele koostööpakkumistele! MTÜ Eikkellegimaa tegevustega saab tutvuda veebilehel eikkellegimaa.ee või Facebookis Eikkellegimaa MTÜ.

Merle Tsirk
arendusspetsialist

Sirle Muiste-Männik
kultuuri- ja noorsootööspetsialist

Navi kogukonnafestival toob inimesed kokku

Navi kogukond valmistub suureks sündmuseks – esmakordselt toimub Navi kogukonnafestival 20. juulil Navi seltsimajas ja selle ümbruses. Ürituse eesmärk on tugevdada kogukonnasiseseid sidemeid ja pakkuda meeleolukat päeva kõikidele vanusegruppidele. Festivali slogan, „Põimides kogukonna juuri,“ peegeldab hästi ürituse tähendust ja väärtusi.

“Navi kogukonnafestivali idee sai alguse Tartu 2024 kultuuriaastast ning kohalik kogukond on mõttega väga hästi kaasa tulnud. See üritus on kõigile, kes hoiavad Navi enda südames – kas siin elades, siit pärinedes, siin tegutsedes või siia oma tulevikku planeerides,” sõnab peakorraldaja Mai Timmi.

Festival algab pidulikult kell 11, millele järgneb perepuude istutamine. Perepuude istutamine on ühelt poolt vahva tegevus,

aga see kannab edasi ka kogu päeva sügavat sisu. Timmi lisab: „Perepuud jäävad meie küla südamesse ka pärast ürituse lõppu ja annavad alati põhjuse külakeskuses peatuda.“ Oluline on tähele panna, et perepuu tuleb igal soovijal varakult ette tellida.

Nooremale põlvkonnale pakub festival rohkelt meelelahutust. Päeva alustab kogupereetendus, millele järgnevad mitmesugused tegevused: meisterdamine, sportmängud, disko, jumping, QR-seiklusmäng ning võimalus on külastada noortekohvikut. Noorteala eestvedaja Maiki Park märgib: „Hea meel on teada anda, et Navi kogukonnafestivalile on oma õla anna pannud ka kunstnik Navitrolla. Koostöös noortega valmib ühisloome, mille tulem selgub alles festivalipäeva käigus.“

Ajaloo- ja kultuurihuvilistele on festivalil samuti palju pakkuda.

Külaelu ja sündmusi nii jutus kui pildis saab meenutada koos Ivari Padariga või võtta ette jalutuskäik Tiia Allasega läbi kultuurilis-ajaloolise rännaku läbi küla.

Õhtupoolikul ootab osalejaid meeleolukas kohtumine „Kuulus ja kummaline“, kus lavale astuvad huvitavad ja tuntud tegelased Navi külast. Õhtu kulmineerub kontserdiga, kus esinevad erinevad kohalikud artistid, pakkudes muusikalist elamust kõigile. Pärast kontserti pidu jätkub, tantsumuusikat pakub Raen Väikene, lubades suurepäraselt meelelahutust hiliste õhtutundideni.

Kutsume kõiki Navi kogukonna liikmeid ja sõpru osa võtma sellest kogukonda ühendavast ja tegevusi täis päevast. Tule ise ja võta ka sõber kaasa – koos loome meeldejäáva päeva!

Navi külaselts

Teeme ära talgutest Paidra külas

Vanasõna ütleb, et ega keegi muu koerasaba ei kergita, kui koer ise. Nii teeme meie Paidra külaseltsingu aktiivsemad inimesed ka.

4. mail kogunesid aktiivsemad külaelanikud oma uue külakoja juurde Oinamäele, et anda kaunis kuub kokkukäimise kojale. Küla koda värviti üle, et peaks kauem vastu ilmastikule.

Tööd tegema oli tulnud kaheksa inimest: kõige noorem oli kolmekuune ja vanim kaheksakümne aastane (foto: Kairi Sakla). Tehti nii nobedasti tööd, et polnud aega süüagi. Hiljem küsisin, mis hind annaksid osalejad oma tööle.

Tulemusega jääd väga rahule, aga öeldi, et las teised külaelanikud ja külalised otsustavad. Käisime ka Eesti viimase metsavenna mälestuskivi ja Piiri busisipeatuse ümbrust korrastamas.

Enne talgupäeva lõppu pandi paika järgmine suurem kohtumine, milleks on muidugi jaanipäev. Paidra küla jaanituli on sel aastal 22. juunil kell 20.00, Paidra külakoja juures Oinamäel.

Laine Riitsaar
Paidra külaselts

Kriisis kuula riiki

Selleks, et riik saaks elanikke kriisis võimalikult hästi aidata tuleb kriisiks valmistuda ja teada, millised ohuteavituskanaled on kasutusel ja kuidas nad toimivad. Päästeameti uus trükis, mis jõuab Eesti elanike postkastidesse, tutvustab erinevaid ohuteavituskanaled nagu SMS-teavitus, sireenid ja raadio, mida riik kriisiolukorras elanike teavitamiseks kasutab.

Tõsiseid kriise võivad käivitada loodus- ja keemiaõnnetused ning pikaajalised elektrikatkestused, tormikahjud või potentsiaalne sõjaline oht.

Kriiside ja suurõnnetuste puhul on oluline teada, kust infot saab ja millega tuleb ohuteavitusi märgates arvestada. Tähtsad ohuteavituskanaled kriisis on SMS-teavitus ehk EE-ALARM, sireenid ja raadio. Käitumisjuhiseid saab lisaks veebilehelt kriis.ee ja riigiinfo telefonilt 1247.

Riik kasutab kiireks ohuteavituseks muidki kanaleid ja vahendeid, mille abil võimalikult palju inimesi õigeaegselt ohu eest hoiatada. Vajadusel kasutab riik ükselt ukselt teavitamist ning alarmsõidukite valjuhääldeid. Olulist rolli täidab ohuteavituses massimeedia (ETV, ETV+, Vikerraadio, Raadio 4 jt) ning internet (asutuste kodulehed, -sotsiaalmeediakanalid, Ole Valmis mobiilirakendus jms).

Elanikke toetatakse ohuteavituse kanalite tundma õppimiseks infotrükisega, mis 1. juuliks 581 000 Eesti kodu postkasti saadetakse. Kasulik on trükist alal hoida, kuna selles seisev oluline info on kättesaadav sõltumata interneti- ja

PÄASTEAMET

elektrivarustusest.

Trükisest leiab ohuteavituse teemale lisaks

- koduste varude meelepea,
- evakuaatsioonikoti soovitusliku sisu,
- olulised telefoninumbrid,
- viited veebilehtedele.

Infobrošüür annab ka juhiseid, kuidas käituda ohusireenide käivitumisel ning evakuatsiooni või varjumise vajadusel.

Värske ohuteavituse trükis sisaldab uut infot ning täiendab 2022. aastal Eesti kodudesse saadetud "Ole valmis!" trükise käitumisjuhiseid. Brošüüri saab alla laadida olevalmis.ee lehe-

küljelt. [Olevalmis.ee](http://olevalmis.ee) lehelt leiab detailsemad juhiseid, kuidas valmistuda ja tulla toime erinevates kriisisituatsioonides, mis Eesti inimesi tabada võivad.

Päästeamet on elanikkonnakaitse juhtasutus, mis vastutab varjumise, ulatusliku evakuatsiooni, ohuteavituse ja inimeste kriisivalmiduse parandamise eest. Samuti selle eest, et tõsta kohalike omavalitsuste ja kogukondade kriisideks valmisolekut.

Marek Kiik
Päästeamet
kommunikatsioonijuht

Maakaitsepäev

23. juunil 2024

Sulbi külakeskuse juures kell 1400-1700

- Kaitseliidu relvanäitus
- Naiskodukaitse telk
- Kodutütred ja Noored Kotkad pakuvad tegevusi lastele
- Õpilasfirma MiSpray
- Politsei- ja Piirivalveameti ning Päästeameti tehnika näitus ja ennetustelk
- Naiskodukaitse pakub kosuvat sõdurisuppi

14:10 Esinevad kodutütred ja noorkotkad võimlemiskavaga "Reipalt edasi!"
14:30 PPA demonstratsioon esinemine
15:00 Esineb perekond Rahman
15:30 Kaitseliidu üksikrühma 1933 tegevuste demonstratsioon
16:00 Saabub Võidutuli motoklubi Mägilased MC saatel, kaitsepolitseilaste ergutamine ja Võidutule jagamine.

Päevajuht: Margus Ader

DANPOWER
HOMME ENERGIA

Võru linn ja vald läbisid ühise kriisiõppuse

Kriisiõppuse „Wõrosanna segadus” peamine eesmärk oli Võru valla ja Võru linna ühendstaabi tegevuste harjutamine, et tõsta kriisimeeskondade ja elutähtsa teenuse osutajate teadlikkust, valmisolekut ning reageerimis- ja koostöövõimet kriisiolukordade lahendamisel.

Võru vald ümbritseb justkui ringina linna ning seetõttu on ka paljud kriisiolukorrad sarnaste või lausa samade tekkepõhjustega. Üheskoos on julgem ja parem kriisidele vastu minna. „Wõrosanna segadus” kriisiõppus toimus 7. mail 2024 ning sel päeval oli mõlemast omavalitsusest seotud õppusega kokku umbes 40 ametnikku, 25 allasutust, 15 ettevõtet ja elutähtsate teenuste toimepidevuse eest vastutajat. Lisaks oli kohal Päästeameti, Politsei- ja Piirivalveameti ning Kaitseliidu esindajad, Võrumaa Arenduskeskus ja veel kolm omavalitsust. Õppuse mängukava eest vastutas Päästeameti elanikkonnakaitse koolituste nõunik Marius Kupper. Õppuse päevale eelnes 18. aprillil seminar, kus räägiti osalejatele täpsemalt õppuse eesmärkidest, iga osaleja ülesandest ning õppuse korralduslikust poolest.

Võru abivallavanem Juris

7. mail toimus vallamajas valla ja linna ühine õppus „Wõrosanna segadus”. Foto: Katariina Ummelk

Juhansoo sõnul ilmnisid eelmisel aastal toimunud õppusel mitmed puudused. „Oleme need kaardistanud, koostanud uue valla ja linna ühendstaabi juhtimisstruktuuri ja juhendid ning soovime neid nüüd testida,” selgitab Juhansoo.

Võru abilinnapea Raul Tohvi

sõnul on kriisi ajal äärmiselt oluline hea koostöö partnerite ja naabritega. „Oleme selgelt Võru vallaga koostööst huvitatud ja meil on ühesugune arusaamine kriisi juhtimisest. Õppused peavad andma selguse meeskonna kokkuharjutamisest. Kui hetkel

on Võru linnal ja vallal erinevad hädaolukorra lahendamise plaanid, siis õppuse järgselt soovime erinevused välistada ja ühesuguse plaani koostada,” kommenteeris Tohv.

Päästeameti Võrumaa-Põlvamaa päästepiirkonna juhataja Kaino Zil-

meri hinnangul on viimaste aastate erinevate kriiside lahendamise ja olukorra normaliseerimisega tegelemise kogemus Võrumaal näidanud, et koostöö kohalike omavalitsuste ja nende koostööpartnerite vahel on olnud tulemuslik. „Suurte probleemide lahendamiseks ei ole ühelgi omavalitsusel piisavalt ressursse, et üksi hakkama saada, seega tuleb piirkondlikult jõud ühendada. Võru valla ja Võru linna jõupingutused ühendstaabi arendamisel, et tagada toimiv kriiside juhtimine ning soov koostada ühine hädaolukorra lahendamise plaan, loob eelduse kriisidega paremini hakkama saamiseks kogu Võrumaal,” hindab päästepiirkonna juht.

Katariina Ummelk
Võru vallavalitsus
avalike suhete spetsialist

Marianne Mett
Võru linnavalitsus
avalike suhete spetsialist

KIRIKUTE TEATED

EELK Pindi koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 10.00 Pindi kirikus.

Täpsem info: EELK Pindi koguduse õpetaja Argo Olesk e-posti aadressil pindi@eelk.ee või tel 503 0676.

EELK Vastseliina Katariina koguduse teated

Jumalateenistused toimuvad pühapäeviti kell 12.00 Vastseliina kirikus.

Täpsem info: Vastseliina Katariina koguduse kodulehelt vastseliina.eelk.ee ja Facebooki lehelt facebook.com/vastseliinakogudus või EELK Vastseliina Katariina koguduse diakonilt Jaanus Torrimilt tel 5836 4425 või e-posti aadressil jaanus.torrim@eelk.ee.

EELK Urvaste Püha Urbanuse koguduse teated

Heimtali kirikus toimuvad jumalateenistused iga kuu teisel pühapäeval kell 14.00.

14. juulil kell 15.00 Heimtali kiriku aastapäev. Jutlustab Järva praostkonna praost Katrin-Helen Melder. Esinevad Urvaste segakoor ja Osula kapell. Pärast piknik kirikuesisel platsil.

Täpsem info: Urvaste koguduse kodulehelt urvaste.eelk.ee ja Facebooki lehelt facebook.com/Urvastekogudus või EELK Urvaste koguduse õpetaja Üllar Salumets e-posti aadressil ullar.salumets@eelk.ee või tel 511 8271. Heimtali kirikuvanem on Vaido Ermel, tel 5340 0431.

Maikuus registreeriti Võru vallas 6 sündi.

2 tüdrukut: **SAARA, EMILY**

4 poissi: **FRANZ, KRISTOFER, GERT, ALEX**

Palju õnne pisipõnnidele ja nende vanematele!

70
KALEV RAUBA
HELDUR REBANE
TIIT HINN
JAAK LOOS
AIVAR SÕNA
IVAR KITS
MARE TÕNISSON
ANTONINA VÕSAKOVSKAJA
HELGA HANNI
LEA HIRVEMÄE
LEA HOLLO

Soovime juunikuu eakatele sünnipäevalastele õnne, jaksu ning jätkuvat elurõõmu!

75
ALEXANDER PRISHCHEPA
ARVO TOOTS
VIVI PARIJÕGI
AILI SIKK
AARE HIRV
LAIVI HILLET

80
KÜLLI TAMM
SIRJE PAKLER
MADIS LAANE
VALDUR ORG
JÜRI KIKKAS

85
LUULE SAKKOS
MIHHAIL PROVOTOROV
ELVI KALLAS

97
JENNY PAAT

22. juunil kell 11.00	Osulas
23. juunil kell 10.00	Pindis
23. juunil kell 11.00	Urvastes
24. juunil kell 12.00	Vastseliinas
30. juunil kell 14.00	Kraavil
<hr/>	
7. juulil kell 14.00	Niitsikul
14. juulil kell 11.00	Antslas
<hr/>	
25. augustil kell 11.00	Osulas

KALMISTUPÜHAD
VÕRU VALLAS
ja selle ümbruses

Südamlik kaastunne maikuus lahkunute lähedastele!

Anna Marjapuu
13.08.1944 – 07.05.2024

Arkadi Nikolajev
30.05.1930 – 20.05.2024

Liivi Pallo
09.11.1942 – 11.05.2024

Maie Zupsman
22.04.1946 – 22.05.2024

Vadim Mazurov
12.07.1965 – 15.05.2024

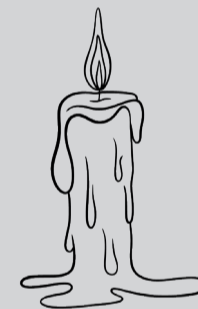
Matti Saarepuu
11.09.1949 – 22.05.2024

Hele-Malle Liin
27.05.1934 – 16.05.2024

Leida Jaakson
10.11.1932 – 26.05.2024

Jaan Urm
10.10.1949 – 26.05.2024

Ljudmilla Vorobjova
23.06.1951 – 26.05.2024

LASVA JÄRVEMUUSIKA-FESTIVAL

19. AUGUSTIL LASVA JÄRVE KALDAL

PEAESINEJAD:

GERLI PADAR JA ALEN VEZIKO

SÜNDMUS ON TASUTA

ÜRITUS ALGAB KELL 16.00,
ÕHTUSE KONTSERDI ALGUS KELL 21.00

KOHAL VÕRU VALLA KULTUURIBUSS, ESINEVAD VALLA
KOOLIBÄNDID JA VÕRUMAA "LAULUKARUSELLI"
LAULULAPSED, TOIMUVAD ERINEVAD TEGEVUSED.

LISAINFO: 524 3873,
LASVARAHVAMAJA@EDU.VORUVALD.EE

Augustikuust ei avaldata Võru Valla Teatajas enam sünde, õnnitlusi ja surmateateid

Kõigil on õigus perekonna- ja eraelu puutumatusel ning selle raames kehtib ka õigus isikuandmete kaitsele. Lapse sünni, inimese sünnipäeva ja tema lahkumise avaldamine on igähe enda otsustada. Isikuandmete avaldamiseks peab olema inimese (või lapsevanema) nõusolek, kuid kõigi nõusolekute saamine nõuab eraldi isikuandmete töötlemist ning on ajamahukas. Võru Valla Teatajas on senini palutud isikutel, kes ei soovi nende kohta käiva teabe avaldamist lehes, sellest teada anda. Mitteavaldamise soov aga ei pruugi erinevatel põhjustel õige-

segselt valla lehe toimetajani jõuda ning tegelikult ei saa nõusolekut andmete avaldamisel eeldada.

Lisaks peab ametnik sündide, sünnipäevade ja lahkunute väljaselgitamiseks tegema päringu rahvastikuregistrisse. Ametnik võib rahvastikuregistrisse teha päringuid üksnes avalike ülesannete täitmiseks (rahvastikuregistri seaduse § 44 punkt 2). Teistele isikutele võib ametnik andmeid väljastada ainult avaliku ülesande täitmisega seoses. Sünnide, sünnipäevade ja lahkunute avaldamine valla lehes ei ole kohaliku omavalitsuse avalik ülesanne.

Tahtevastase teate avaldamise vältimiseks ja isikuandmete töötlemise õiguspärasuse tagamiseks õnnitlusi ja kaastundeavaldusi alates augustikuust ei avaldata. Austame üheskoos privaatsuse tähendust ja olulisust.

Võru Valla Teataja

VANA PILT JUTUSTAB: Võru leiutaja ehitas lennuki

Ernst Kash/Kalde (keskel) enda ehitatud purilennukiga. Foto: Gothard Russ

Võrulane Ernst Kash, hilisema nimega Kalde (1879–1958) ehitas 1934. aastal oma kulul ja oma jõuga purilennuki. Lennuk valmis viiekuise töö tulemusena Võrusool meistrimehe kodus.

Ernst Kash oli võrulastele tuntud ennekõike leiutajana ja oli õigusega teeninud ära Võru Edisoni nime. Koos vennaga olnud tal kavas 1930ndatel aastatel avada Võru linnas lambasooltest viiulikeelte keeramise vabrik. Ernst Kash olnud ise ka hea viiuldaja ja valmistanud mitu ainulaadset kõlaga viiulit. Viiulikeelte tööstuse avamine siiski ei õnnestunud.

Kuid purilennuki ehitas ta küll valmis ja sellega sai Tamula järve ja Võru linna kohal ka liuelda. Parm, nagu ehita ise oma lennuaparaati kutsus, oli aga päris suur, tiibade laius tervelt 12 meetrit. Lennuki juures ei olnud kasutatud mitte ühtegi naela, kõik osad olid kokku klapitatud millimeetrilise täpsusega erilise liimi abil. Eesmärk oli valmistada võimalikult kerge lennuk. Keresse oli puuritud võimalikult palju auke - ikka selle eesmärgiga, et lennuk oleks võimalikult kerge. Kere oli kaetud riidega. Esimese õhusõidu jaoks kutsus meister kohale Viljandi

lenduri ja katsetaja Ulrich Brasche. Lendu tõusmiseks kasutati Nursi lennuvälja.

Võru ajalehes Elu lisab lennuki ehita ajakirjanikule: „Egas aravereleistel hea tunne polegi lennata. Enne peaks üks hea klahw võtma, siis oleks nagu julgem talitada.“

Loo koostamisel on abiks olnud ajalehe Elu 31. jaanuari number aastast 1934.

Ago Ruus

rubriigi toimetaja

505 6691

agoruus@gmail.com

VÕRU VALLA KULTUURI- JA SPORDIKALENDER

JUUNI

16. juunil

kell 14.00

Lasva veetorni ees Lasva, Vastseliina ja Loosi näitetruppide etendused

21. juunil

kell 19.00

kell 20.00

Loosi jaanituli koos Toomas Anniga
Jaanipidu Orava vabaõhulaval, tantsuks mängib ansambel Sinu Naine

22. juunil

kell 9.00

kell 18.00

kell 19.00

kell 19.00

kell 20.00

kell 20.00

Maarahva laat Vastseliinas
MTÜ Kündja külaseltsi jaanituli Uibomäel, retromuusikat mängib ansambel Pilgar
Jaanipäev Tsolgo rahvamaja ümbruses, tantsuks mängib ansambel Mõtsakohin
Kääpa küla jaanituli, esinevad ansambel Lillelised ja tantsutrupp Showstep
Maarahva laada pidu Vastseliinas
Paidra küla jaanituli külakoja juures Oinamäel

23. juunil

kell 14.00

kell 19.00

kell 20.00

kell 20.00

kell 21.00

Maakaitsepäeva tähistamine Sulbi külakeskuse juures
Jaanioo muinasjutt Sulbi külas, külalisi ootab Tema Eksellents EESTI GUN ja Tema Majesteet Liisa
Jaanipidu Lepassaare küla pargis, muusikat teevad Ojar ja Einar bänd, DJ Heinar Lõhmus
Navi jaanituli, tantsuks mängib ansambel Maestrod
Viitka jaanituli, tantsuks mängib ansambel Lumijärvi

JUULI

12. juulil

kell 19.00

Tantsuetendus „Suveseik“ August Teppo lootsatalus

13. juulil

kell 13.00

kell 15.30

20. juulil

kell 11.00

Tantsuetendus „Suveseik“ August Teppo lootsatalus

August Teppo lootsatalu suvekontsert

Navi kogukonnafestival Navi seltsimajas

AUGUST

3. augustil

kell 18.00

4. augustil

kell 19.00

6. augustil

kell 19.00

Tsirkuse teemaline Puiga külapäev laululaval

Kontsertsari „Vete pääl“ ooperiõhtu Kütiorus

Lasva veetorni ees etendus „Vahva rätsep“

NÄITUSED

- Vastseliina rahvamaja II korruse fuajees on üleval Ago Ruusi fotonäitus „Rajooni aeg Vastseliinas 1951-1959 ETA fotograafide pilgu läbi“
- Vastseliina piiskopilinnuse palverännamajas on avatud Anatoli Strahhovi maalinäitus „Vaikuse tasakaal“
- Võru vallamajas on üleval Parksepa keskkooli õpilastööde näitus „Oodates bussi“

Navi Kogukonnafestival
NAVI SELTSIMAJAS
20. JUULI

11.00 Pidulik avamine
11.30 Kogukonnavaiba ühiskudumine
12.00 Piip ja Tuut etendus
12.15 Perepuude istutamine
12.30 Kastiauto ringreis Navi külas I
13.00 Lõuna külasupiga
14.00 Meisterdamise töötuba / Kastiauto ringreis Navi külas II
14.15 Navitrolla ja noorte ühisloome „Minu Navi küla“
14.30 Töötuba: Kuidas kogukond saab kriisideks ise paremini valmistuda?
15.00 Võistkondlikud mängud I / Inga mini-jumping ja smuutid I
15.15 Navi pluusi/kruusi meisterdamine Crafteriga
15.30 Kultuurilis-ajalooline rännak Tiia Allasega
15.45 Ajaloojutud Ivari Padariga
16.00 Võistkondlikud mängud II / Inga mini-jumping ja smuutid II
16.45 Lastedisko
17.00 Vestlusring „Navi ilmaruum“
18.00 Kontsert
20.00 - 00.00 Külapidu Raen Väikesega

Tartu 2024

Kütioru Küti Mäeveski
KONTSERTSARI
„VETE PÄÄL“
IMELINE OOPERIÕHTU MAALILISES KÜTIORUS
04.08.2024 kl. 19:00

Rahvusooper Estonia säravad tähed
RENE SOOM ja PRIIT VOLMER

Rahvusooper Estonia solistid Rene Soom (bariton) ja Priit Volmer (bass), toovad augustikuu ühel õhtul, Eesti sügavaimas orus kuulajateni tuntud ooperi- ja ooperipalasisid. Kavas on ooperi klassika pärlid: Mozart, Donizetti, Rossini. Lisaks on laval rüütel Don Quijote ning erinevad ooperimaailma kingisused. Kõlavad ka armastatud Eesti heliloojate laulud. Soliste saadab klaveril Tarmo Eespere.

Tule naudi imelist kontserti kaunis Võrumaa ürgorus.
Kontsert toimub vana vesiveski, Kütioru Küti Mäeveski järve kaldal. Piletid saadaval eelmüügis fienta.com ja koha peal, enne kontserdi algust.
Kontserdiala avatakse kl. 18:00, avatud on kohvik ja veski esimene korrus.

Korraldaja MTO Veskivere
www.kytimaeveski.ee

Toetaja: Tampe

Vastseliina Maarahva laada kultuurikava
Laata juhib Margus Ader
22.06.2024

Rahvamaja ees 21. juunil kell 22:00
ÕHTULAULUD

PEALAVA	LASTE- JA NOORTEALA rahvamaja ees ja sees
9:00 LAADA AVAMINE Pasunapunt „Vahtsõliina Vask“	9:00 Lasteala avamine meisterdamine
10:00 Vastseliina rahvatantsurühmad segarühm Kullerid ja naisrühm Naistepuna	10:00 - 11:00 Laste Oma Laad
11:00 Cesise rahvatantsurühm RAITAIS SOLIS (Läh)	10:00 - 11:15 Koerte näitus
12:00 Vabalava	11:00 - 12:00 Joonistamine Lõbusad seltskonnamängud Orienteerimine
12:00 KÕIEVEDU ÜLE PIUSA JÕE	12:00 - 13:00 Kõieveo eelsed soojendusemängud
13:00 Võrumaa Tantsukeskus	13:00 - 14:00 Kõievedu mudilastele ja noortele
14:00 Cesise rahvatantsurühm RAITAIS SOLIS (Läh)	14:00 - 14:30 Väistkondlik mäng Autosse pugemine
15:00 Vihategemise võistlus Ale Coq ja Eesti Pagar auhindadele *Enne võistlust jagab saunavihtade tegemise tarkusi Agu Hallo*	14:30 - 15:00 Vastseliina Rahvamaja näiteringi pärimuslik etendus: „LAULDES ME ASTSIME ÕUE“ (saalis)
16:00 noorteansambel JARKS	15:00 - 16:00 Vabalava
16.45 laadaloos	16:00 - 17:00 Mullidisko
17:00 Irene Jumping esitleb: *Selles laadast ei tea me (küll) midagi!*	
17:10 Vabalava	

PEAPLATSIL AVATUD PÖLLU-MAJANDUSTEHNKA NÄITUS

https://maarahvalaada.ee/

Väljaandja: Võru Vallavalitsus
(Võrumõisa tee 4a, 65605, Võru linn)

Koostaja, toimetaja ja küljendaja: Võru valla avalike suhete spetsialist Katariina Ummelk

Trükk: Printall AS, Tallinn
Kohalettoimetamine: Omniva
Tiraaž: 4400 eksemplari
Ilumine: 11 korda aastas igal kuul, välja arvatud juulis
Loe digilehte: voruvald.ee/voru-valla-teataja

Järgmine leht saabub postkasti augustikuus. Artikleid järgmisesse lehte ootame 22. juuliks e-posti aadressile ajaleht@vorumaa.ee. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada.